

ACTION PLAN WYPEŁNIENIA WARUNKU EX-ANTE DLA 1. CELU TEMATYCZNEGO (SMART SPECIALIZATION)

I. DOTYCHCZAS PODJĘTE DZIAŁANIA W CELU WYPEŁNIENIA WARUNKU EX-ANTE DLA 1. CELU TEMATYCZNEGO

Obecność w województwie zachodniopomorskim sektorów takich, jak: spożywczy, metalowy, budowlany, logistyka z produkcją środków transportu, chemiczny, czy drzewno-meblarski, pozwoliła w ostatnich dwudziestu latach zbudować szerokie kompetencje w tym zakresie w obszarze edukacji, badań i produkcji. Celem województwa zachodniopomorskiego jest promocja elementów, które świadczą o wyjątkowości wiedzy i zasobów regionu, co stanowić będzie przewagę gospodarczą. Koncentracja na określonych obszarach pozwoli uzyskać efekt skali, a także rozwijać wyróżniające i oryginalne obszary specjalizacji. Proces ten wymaga jednak inicjowania nowych form współpracy między przedsiębiorstwami, instytucjami otoczenia biznesu oraz jednostkami badawczo-rozwojowymi.

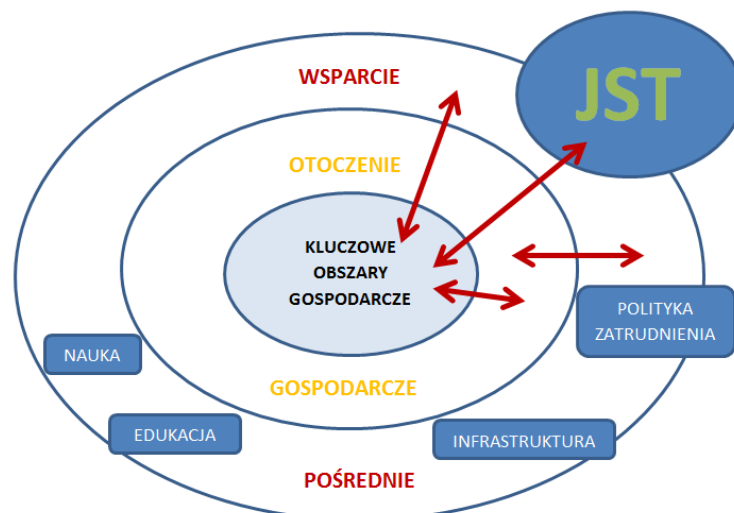
Proces identyfikacji regionalnych, a docelowo inteligentnych specjalizacji w województwie zachodniopomorskim w pierwszej kolejności wynikał z zapisów Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Zachodniopomorskiego na lata 2011-2020. Pojęcie regionalnych specjalizacji zostało dostrzeżone i zastosowane właśnie w przygotowanej w 2010 roku RSI. Jednym z trzech celów strategicznych tego dokumentu jest bowiem rozwój specjalizacji regionalnych w oparciu o endogeniczny potencjał województwa. Dokonano także próby zidentyfikowania obszarów gospodarki, w których takie specjalizacje mogą się rozwijać, a także w sposób ramowy oraz adekwatny do ówczesnego stanu wiedzy określono najważniejsze związane z tym działania i etapy.

Rezultatem tych prac było wewnętrzne badanie, które miało na celu wstępną, opartą na systematycznej i jednolitej metodologii, identyfikację rodzajową obszarów gospodarki, w których mogą istnieć regionalne specjalizacje, co stanowi podstawę do rozwijania w ich obrębie inteligentnych specjalizacji. Badania zostały oparte na istniejących danych statystycznych - otrzymanych od Urzędu Statystycznego w Szczecinie, a dotyczących: liczby zarejestrowanych przedsiębiorstw (w rozbiu na kategorie wielkości), liczby nowych przedsiębiorstw, liczby zatrudnionych oraz średniego wynagrodzenia miesięcznego oraz otrzymanych od Izby Skarbowej w Szczecinie, pochodzących ze sprawozdań VAT-7, a dotyczących: liczby podatników, przychodów netto we wszystkich stawkach opodatkowania, przychodów z eksportu (zarówno wewnątrz jak i poza UE), nabycia środków trwałych oraz nabyć pozostałych. W procesie identyfikowania regionalnych specjalizacji posłużono się szerokim zestawem sektorów PKD, tak aby wskazać obszary, w których istnieje potencjał rozwojowy województwa.

W ocenie ekspertów przygotowujących dla Komisji Europejskiej Ocenę perspektyw województwa zachodniopomorskiego w świetle rozwoju regionalnej strategii inteligentnej specjalizacji identyfikacja regionalnej specjalizacji została przygotowana na podstawie zarówno innowacyjnej, jak i stałej analizie niedostępnych publicznie statystyk sektorowych. Jej celem było zapewnienie dobrej sytuacji wyjściowej dla różnych gałęzi przemysłu, a nie sztuczne definiowanie rozwojowych sektorów PKD. Logiczne sekwencje analizy przeprowadzonej przez zespół z Urzędu Marszałkowskiego zawężyły obszary specjalizacji do mniejszej liczby działów PKD, a następnie określiły funkcjonalne obszary specjalizacji.

Przygotowano również przyjęte przez Zarząd Województwa *Założenia do procesu identyfikacji inteligentnych specjalizacji regionu*. Traktując inteligentne specjalizacje jako proces, należy wskazać sposób w jaki go prowadzić, w tym potrzebne zasoby, jednostki gospodarcze, narzędzia identyfikacji i rozwoju specjalizacji oraz ewentualne instrumenty wsparcia. Aby skutecznie realizować proces inteligentnych specjalizacji należy patrzeć na specjalizacje szerszej niż tylko na listę sektorów i technologii sklasyfikowanych do podklas PKD. To system powiązań zależnych od siebie i wzajemnie się wspierających, ze znaczącą rolą nie tylko przedsiębiorców, jednostek sektora B+R ale także jednostek samorządu terytorialnego oraz instytucji otoczenia biznesu.

Poniższy schemat przedstawia proces wyznaczania Inteligentnych specjalizacji województwa zachodniopomorskiego.

Źródło: Opracowanie własne WZS UM WZP.

W centrum podejmowanych działań w procesie wyłaniania inteligentnych specjalizacji będzie obszar gospodarczy, na potrzeby, którego wykorzystane zostaną wiedza i endogeniczny potencjał województwa. Powinny w nim funkcjonować przedsiębiorstwa stabilne, z potencjałem innowacyjnym. Istotnym zadaniem jest zdiagnozowanie ich potrzeb, barier oraz określenie ich przydatności i roli w procesie inteligentnych specjalizacji.

Drugi sektor stanowi otoczenie gospodarcze, do którego zaliczyć należy kooperantów kluczowych podmiotów gospodarczych zarówno tych już współpracujących, ale także tych potencjalnych, którzy dzięki odpowiedniemu rozwojowi mogą uzyskać odpowiednie kompetencje. Należy tu także zakwalifikować szkoły wyższe oraz

jednostki badawczo-rozwojowe, które już dostarczają lub są w stanie dostarczyć wiedzę w zakresie nowoczesnych technologii lub innowacyjnych rozwiązaniach zgodnie z popytem rynkowym.

Trzecim sektorem w procesie inteligentnych specjalizacji jest tzw. wsparcie pośrednie, które w tym przypadku znajduje się w dyspozycji m.in. jednostek samorządu terytorialnego, instytucji otoczenia biznesu oraz klastrów. Wsparcie to ma przyczynić się do rozwoju gospodarczego i innowacyjnego w zidentyfikowanych obszarach tematycznych. Będzie ono mobilizowało m.in. politykę zatrudnienia, szkolnictwo zawodowe, edukację, czy infrastrukturę – elementy wspierając rozwój gospodarczy.

W związku z powyższym kluczową rolę w identyfikacji specjalizacji regionu odgrywa proces przedsiębiorczego odkrywania. W kolejnym etapie tego procesu Województwo Zachodniopomorskie przygotowało badanie dotyczące przeprowadzenia i opracowania wywiadów z zachodniopomorskimi kluczowymi przedsiębiorcami posiadającymi potencjał rozwojowy i reprezentującymi wskazane regionalne specjalizacje gospodarcze województwa na potrzeby procesu identyfikacji inteligentnych specjalizacji prowadzące do wyznaczenia kierunków polityki innowacyjnej regionu. Zakres podmiotowy badania obejmuje reprezentatywną próbę zachodniopomorskich przedsiębiorstw określoną według sekcji i działów PKD pogrupowanych wg branż regionalnych specjalizacji województwa zachodniopomorskiego. Zidentyfikowane przedsiębiorstwa będą stanowić podstawę do budowania wokół nich i rozwoju specjalizacji mających wymierne korzyści dla rozwoju województwa. Wyłaniana będą przedsiębiorstwa stabilne, posiadające potencjał innowacyjny, stosujące planowanie strategiczne lub wizjonerskie podejście w prowadzonej działalności. Istotnym zadaniem będzie m.in. zdiagnozowanie ich potrzeb, barier oraz określenie ich możliwości uczestnictwa w procesie inteligentnych specjalizacji. Celem głównym badania jest pozyskanie informacji istotnych z punktu widzenia przeprowadzenia analizy potencjału innowacyjnego i potrzeb innowacyjnych przedsiębiorców regionu oraz wyznaczenia inteligentnych specjalizacji województwa zachodniopomorskiego w branżach określonych w regionalnych specjalizacjach gospodarczych województwa zachodniopomorskiego w rozumieniu uwarunkowań przedstawionych przez Komisję Europejską na platformie RIS3 oraz wskazanej powyżej warunkowości ex-ante.

PODJĘTE DZIAŁANIA

Nazwa	Opis
<p align="center">Regionalna Strategia Innowacji Województwa Zachodniopomorskiego na lata 2011-2020</p>	<p>Aktualna Regionalna Strategia Innowacji Województwa Zachodniopomorskiego została przyjęta - ze statusem programu regionalnego - przez Zarząd Województwa w marcu 2011 roku. Prace nad dokumentem prowadzone były w latach 2009-2010 w ramach projektu dofinansowanego z EFS a koordynowanego przez Samorząd Województwa. Pomimo, że dokument powstał zanim Komisja Europejska oficjalnie sformułowała potrzebę rozwijania inteligentnych specjalizacji, zawiera on zapisy odzwierciedlające tą potrzebę. Jednym z trzech celów strategicznych tego dokumentu jest bowiem „Rozwój specjalizacji regionalnych w oparciu o endogeniczny potencjał województwa”. Dokonano także próby zidentyfikowania obszarów gospodarki - w których takie specjalizacje mogą się rozwijać, a także w sposób ramowy oraz adekwatny do ówczesnego stanu wiedzy określono najważniejsze związane z tym działania i etapy. W ramach prac nad strategią dokonano także rozpoznania wielu uwarunkowań mogących mieć wpływ na rozwój inteligentnych specjalizacji w regionie, m.in. szczegółowo przebadano kilka regionalnych klastrów oraz przeprowadzono dwa badania foresightowe.</p>
<p align="center">Foresight obszaru tematycznego Rynek pracy województwa zachodniopomorskiego, 2010</p>	<p>Głównym celem regionalnego Foresight'u rynku pracy było wskazanie kierunku w jakim będzie się rozwijała gospodarka regionu oraz określenia regionalnych trendów zapotrzebowania przez innowacyjne przedsiębiorstwa na kadry w długim okresie, w tym w podziale na poszczególne branże. Główny punkt koncentracji dotyczył więc budowania wizji zapotrzebowania na wysoko wykwalifikowane kadry gospodarki przez innowacyjne przedsiębiorstwa regionu w perspektywie 2030 roku. Tak sformułowany cel badania okazał się wielowątkowy. Regionalny Foresight rynku pracy jest do tego bardzo dobrym narzędziem, wyzwala on bowiem konieczność kompleksowego i długofalowego spojrzenia na obszar gospodarki i społeczeństwa uwzględniając oczywiście lokalne realia i specyfikę regionu. Badanie typu Foresight ma na celu projekcję trendów rozwoju i na tej podstawie wskazanie oraz ocenę przyszłych potrzeb, szans i zagrożeń związanych z rozwojem społeczno-gospodarczym. Wypracowane w projekcje scenariusze powinny być podstawą do przygotowania długofalowych działań o charakterze strategicznym w obszarze rynku pracy ze strony administracji regionu i mogą być podstawą aktywnej polityki ekonomiczno-społecznej.</p>
<p align="center">Opracowanie pn. Trendy, dynamika rozwoju i podstawy powstawania nowych klastrów w województwie zachodniopomorskim, maj 2011</p>	<p>Analiza potencjalnych klastrów i inicjatyw klastrowych. Opracowanie zawiera ogólne charakterystyki siedmiu wybranych specjalizacji sektorowych w tym dwóch wskazanych bezpośrednio. Charakterystyki te zostały sporządzone w podobnych przekrojach analitycznych z uwypukleniem zagadnień istotnych dla oceny występowania samego klastra, jak i jego pozycji w regionie. W dokumencie zawarte zostało uzasadnienie dla dokonanego wyboru sektorów uwzględniające wskazania analizy statystycznej, zapisów dokumentów strategicznych (RSI, Strategia Rozwoju Regionu) oraz eksperckiego rozpoznania sytuacji w gospodarce regionu (różne opracowania analityczne powstałe w okresie ostatnich kilku lat).</p>

<p>Analiza pn. <i>Istniejące klastry i inicjatywy klastrowe w województwie zachodniopomorskim, 2011</i></p>	<p>Raport przedstawia analizę uwarunkowań rozwojowych sześciu klastrów województwa zachodniopomorskiego tj. morskigo, rybnego, drzewnego, IT, turystycznego, chemicznego. Analizie poddano klastry tj. geograficzne skupiska wzajemnie powiązanych firm, wyspecjalizowanych dostawców, jednostek świadczących usługi, firm działających w pokrewnych sektorach i związanych z nimi instytucji w poszczególnych dziedzinach, konkurujących między sobą, ale również współpracujących. Z kolei w ramach klastrów analizowano funkcjonujące inicjatywy klastrowe (tj. sformalizowaną reprezentację klastra lub aspirującą do takiej roli) tam gdzie takie instytucje funkcjonują. Opracowanie zawiera analizę potencjału konkurencyjnego, wskazuje bariery i szanse rozwojowe oraz proponowane kierunki działań odrębnie dla każdego z analizowanych klastrów.</p>
<p>Identyfikacja regionalnych specjalizacji, 2012</p>	<p>W 2012 roku w Urzędzie Marszałkowskim Województwa Zachodniopomorskiego opracowano dokument pn. Identyfikacja, ocena i rozmieszczenie potencjałów gospodarczych województwa zachodniopomorskiego. Celem badania była wstępna, oparta na systematycznej i jednolitej metodologii, identyfikacja rodzajowa obszarów gospodarki, w których mogą istnieć regionalne specjalizacje, co stanowi podstawę do rozwijania w ich obrębie inteligentnych specjalizacji.</p> <p>Badania zostały oparte wyłącznie na istniejących danych statystycznych za rok 2010 - otrzymanych od Urzędu Statystycznego w Szczecinie, a dotyczących: liczby zarejestrowanych przedsiębiorstw (w rozbiściu na kategorie wielkości), liczby nowych przedsiębiorstw, liczby zatrudnionych oraz średniego wynagrodzenia miesięcznego oraz otrzymanych od Izby Skarbowej w Szczecinie, pochodzących ze sprawozdań VAT-7, a dotyczących: liczby podatników, przychodów netto we wszystkich stawkach opodatkowania, przychodów z eksportu (zarówno wewnątrz jak i poza UE), nabycia środków trwałych oraz nabyć pozostałych.</p> <p>W pierwszym etapie analizowanymi obszarami gospodarki regionu były działy PKD, których liczba - po pominięciu 4 zupełnie nieistotnych dla badania działów wyniosła 84. Na tym etapie nie dokonywano agregacji działów ani też ich dezagregacji (np. na grupy, klasy lub podklasy) z uwagi na brak obiektywnych podstaw do takich podziałów oraz możliwość porównań z innymi regionami. Dla każdego z działów PKD dokonano znormalizowanej (w skali 1-5) łącznej oceny w trzech kategoriach: „Skala”, „Jakość”, „Rozwój”. W powyższych kategoriach łącznie zdefiniowano 18 wskaźników.</p> <p>W drugim etapie badań, na podstawie wyników etapu pierwszego, dokonano grupowania jednostek PKD w celu wydzielenia tzw. „sektorów funkcjonalnych”, obejmujących przedsiębiorstwa, które mogą być powiązane z sobą poziomo (podobny charakter działalności) i pionowo (łańcuch wartości dodanej) oraz odgrywających (na razie hipotetycznie) istotną rolę w rozwoju regionu. Tym razem przyjęto, że w skład sektorów funkcjonalnych mogą wchodzić zarówno całe działy PKD, jak też wydzielone z nich grupy, klasy lub podklasy, w tym także, w uzasadnionych przypadkach, jednostki PKD zawarte w działach PKD, które w pierwszym etapie nie uzyskały ocen pozytywnych. Przyjęto także, że poszczególne sektory funkcjonalne mogą posiadać części wspólne z innymi sektorami a nawet zawierać się w nich w całości.</p> <p>Dla tak zdefiniowanych sektorów funkcjonalnych przeprowadzono weryfikację i ocenę znaczenia danego sektora w regionie</p>

	<p>oraz szczegółowo (wykorzystując także informacje pochodzące spoza badania) przedstawiono aktywność i specyfikę każdego z ocenionych pozytywnie sektorów, w tym także w wymiarze terytorialnym na poziomie powiatów.</p> <p>W procesie identyfikowania regionalnych specjalizacji posłużono się szerokim zestawem sektorów PKD, tak aby wskazać obszary, w których istnieje potencjał rozwojowy województwa.</p> <p>Zidentyfikowano 5 głównych obszarów – regionalnych specjalizacji, wyróżniających się w regionie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • biogospodarka (oparta o naturalne zasoby regionu i jego potencjał gospodarczy oraz naukowobadawczy), • działalność morska i logistyka (w tym technika morska, branża, która jest mocno osadzona w regionie, ale która musi odpowiadać na współczesne wyzwania), • przemysł metalowo-maszynowy (w regionie przybywa firm z tego sektora, zwiększa się oferta parków przemysłowych, dodatkowym atutem są cenne doświadczenie wiązane z przemysłem okrętowym), • usługi przyszłości (dynamicznie rozwijająca się branża ICT, IT, KPO, czy przemysły kreatywne), • turystyka i zdrowie (wykorzystanie zasobów przyrodniczych i dorobku kulturowego). <p>W ocenie ekspertów przygotowujących dla Komisji Europejskiej Ocenę perspektyw województwa zachodniopomorskiego (Polska) w świetle rozwoju regionalnej strategii inteligentnej specjalizacji identyfikacja specjalizacji regionalnej została przygotowana na podstawie zarówno innowacyjnej, jak i stałej analizie niedostępnych publicznie statystyk sektorowych.</p>
<p>Opracowanie pn. Identyfikacja stanu i potencjału badawczo-rozwojowego regionu pod kątem wyzwań związanych z przygotowaniem nowej perspektywy finansowej UE, 2012</p>	<p>Analiza stanu i potencjału badawczo-rozwojowego województwa zachodniopomorskiego przygotowana przez Urząd Marszałkowski. Opracowanie porusza m.in. takie zagadnienia jak: przegląd dziedzin naukowych rozwijanych w regionie pod kątem tworzenia ofert technologicznych, ewolucję kierunków kształcenia na uczelniach, zasoby ludzkie (stan zatrudnienia, stopnie i tytuły naukowe), potencjał innowacyjny uczelni w regionie, zastosowanie potencjału badawczo-rozwojowego regionu w gospodarce (ilość patentów, ilość wynalazków do opatentowania, sprzedane licencje, wdrożenia w przemyśle, udział w nowoczesnych systemowych rozwiązaniach na rzecz aplikacji badań w gospodarce (platformy technologiczne, KNOW)), aktywność uczelni pod kątem współpracy - z ośrodkami badawczo-naukowymi w Polsce, z ośrodkami badawczo-naukowymi zagranicznymi, z przedsiębiorstwami (w tym z klastrami/inicjatywami klastrowymi), z Instytucjami Otoczenia Biznesu, z firmami pośredniczącymi, finansowanie działalności uczelni, system finansowania szkolnictwa wyższego w Polsce i w regionie (źródła finansowania, finansowanie działań badawczo-naukowych, finansowanie nowych rozwiązań technologicznych, finansowanie innowacyjnych rozwiązań, finansowanie patentów, wynalazków do opatentowania, finansowanie zaplecza badawczo-naukowego (laboratoria, procesy technologiczne, nowoczesna aparatura, itp.)), promocja, rozpowszechnianie, „reklama” wyników badań naukowo-badawczych (targi krajowe i zagraniczne, konferencje, strony internetowe, marketing bezpośredni – z klientem finalnym, udział w konkursach – otrzymane nagrody i wyróżnienia) oraz identyfikacja barier i perspektyw rozwojowych uczelni regionu: największe braki uczelni w procesie „od pomysłu poprzez badania do wdrożenia rozwiązania” i potrzeby w zakresie finansowania, analiza wyników pod kątem: wskazania</p>

	<p>potencjalnych kierunków, dziedzin i specjalizacji nauki mających charakter innowacyjny, tworzące nowe rozwiązania technologiczne, niosące ze sobą znamiona zmiany gospodarczej, wskazanie potencjalnych branż wspierających postęp regionu, wskazanie aktywnych dziedzin naukowych, silnie zaakcentowanych w potencjale społecznym i gospodarczym województwa, wskazanie potencjału i kierunków rozwoju badań mogących stworzyć potencjał nowoczesnej gospodarki w regionie, wskazanie braku zaplecza naukowo-badawczego, kierunków i specjalizacji kształcenia studentów w konfrontacji z najsilniej rozwiniętymi dziedzinami gospodarki w regionie.</p>
<p>Ankieta skierowana do szkół wyższych, kwiecień 2013</p>	<p>Urząd Marszałkowski przesłał również do uczelni znajdujących się w regionie ankietę na temat analizy stanu i perspektyw współpracy jednostek badawczych szkół wyższych województwa zachodniopomorskiego ze sferą gospodarczą w wymiarze regionalnymi i krajowym. Ankieta ta miała posłużyć weryfikacji założeń związanych z regionalnymi i inteligentnymi specjalizacjami.</p>
<p>Opracowanie pn. Materiały i uwarunkowania potrzebne do określenia regionalnych specjalizacji województwa zachodniopomorskiego, czerwiec 2013</p>	<p>Opracowanie dla każdego z obszarów specjalizacji, wyłonionych przez Urząd Marszałkowski, dających podstawę do rozwijania inteligentnych specjalizacji w regionie zawierało:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Całościową analizę instytucji badawczo-naukowych i ich zasobów i innowacyjności (laboratoria, dorobek badawczy, obszary aktywności badawczej, nawiązane kooperacje w Polsce i zagranicą np. z innymi instytucjami B+R, IOB, przedsiębiorcami, zasoby ludzkie), oraz zakres ich współpracy z przedsiębiorcami, w tym potwierdzony sukcesami wdrożeniowymi. 2. Określenie zakresu, zebranie i analiza danych z innych źródeł niż oficjalna statystyka publiczna (uzupełnionych danymi statystyki publicznej) prezentującymi potencjał naukowy, ekonomiczny i możliwości rozwoju tak zdefiniowanych obszarów analizy na tle kraju. 3. Przedstawienie trendów rozwoju do roku 2020 obszarów analizy (z podaniem źródeł danych stanowiących podstawę prognozowania), w tym rozwoju potencjału innowacyjnego pod kątem regionalnej specjalizacji (z uwzględnieniem ilości patentów, wynalazków, licencji, wdrożeń w przemyśle, udziału nowoczesnych systemowych rozwiązań na rzecz aplikacji badań w gospodarce np. platformy technologiczne, KNOW).
<p>Ocena potencjału eksportowego województwa zachodniopomorskiego, sierpień 2013</p>	<p>Badanie składa się z opisu sytuacji eksportowej województwa zachodniopomorskiego w latach 2008 - 2011 bazującego na danych wtórnych udostępnionych przez Izbę Celną w Warszawie. Kolejną częścią dokumentu jest analiza wywiadów z 50 eksporterami prowadzącymi działalność na terenie województwa zachodniopomorskiego, na podstawie których zidentyfikowano bariery oraz oczekiwania w zakresie pomocy ze strony samorządu. W analizie wykorzystano także wywiady z pracownikami naukowymi Uniwersytetu Szczecińskiego.</p>

<p><i>Analiza potencjału eksportowego województwa zachodniopomorskiego dla sektora rolno-spożywczego, sierpień 2013</i></p>	<p>Dokument zawiera wyniki analizy potencjału eksportowego województwa zachodniopomorskiego dla sektora rolno-spożywczego. Zebrane dane ilościowe i jakościowe pozwoliły na: określenie dynamiki eksportu w sektorze rolno-spożywczym w województwie zachodniopomorskim, definicję największych i najbardziej rozwojowych rynków docelowych dla eksporterów z branży rolno-spożywczej w celu wspierania ich działalności, określenie struktury geograficzno-produktowej eksportu poprzez przypisanie najpopularniejszych produktów do poszczególnych rynków docelowych, określenie trendów i prognoz w sektorze rolno-spożywczym na lata 2013-2016 oraz wskazanie perspektywicznych krajów eksportu, definicję 30 największych eksporterów w województwie zachodniopomorskim.</p>
<p><i>Założenia do procesu identyfikacji inteligentnych specjalizacji województwa zachodniopomorskiego, styczeń 2014</i></p>	<p>Zarząd Województwa Zachodniopomorskiego 22 stycznia 2014 roku uchwałą nr 93/14 przyjął Założenia do procesu inteligentnych specjalizacji województwa zachodniopomorskiego. Dokument określa m.in. obszary regionalnych specjalizacji oraz proces identyfikacji inteligentnych specjalizacji województwa zachodniopomorskiego. Rozpoczynający się okres programowania 2014-2020 oraz priorytety wyznaczone przez Komisję Europejską stawiają przed regionami nowe wymagania związane z rozwojem inteligentnych specjalizacji.</p> <p>Wzrost inwestycji w dziedzinie badań, innowacji i przedsiębiorczości jest fundamentem strategii „Europa 2020” i kluczowym elementem europejskiej odpowiedzi na kryzys gospodarczy, podobnie jak wypracowanie strategicznego i zintegrowanego podejścia do innowacji maksymalizującego europejski, krajowy i regionalny potencjał w dziedzinie badań i innowacji. W programach operacyjnych perspektywy 2014-2020 preferowane będzie zatem podejście charakteryzujące się wysokim potencjałem w zakresie komercjalizacji wiedzy oraz wpisujące się w strategię inteligentnej specjalizacji.</p> <p>Dlatego niezbędne jest przygotowanie przez samorząd województwa dokumentu, który zdefiniuje ramy strategiczne rozwoju inteligentnych specjalizacji w regionie w sposób wystarczający na spełnienie związanego z tym warunku ex-ante polityki spójności Unii Europejskiej na okres 2014-2020.</p> <p>W wyniku przeprowadzonych analiz dostępnych danych statystycznych wstępnie zidentyfikowano obszary regionalnych specjalizacji w województwie zachodniopomorskim będące podstawą do rozwijania inteligentnych specjalizacji:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Biogospodarka (oparta o naturalne zasoby regionu i jego potencjał gospodarczy oraz naukowo-badawczy). 2. Działalność morska i logistyka (w tym m.in. technika morska, branża, która jest mocno osadzona w regionie, ale która musi odpowiadać na współczesne wyzwania). 3. Przemysł metalowo-maszynowy (precyzyjna obróbka metali, sektor okrętowy, konstrukcje wielkogabarytowe, mechanika, automatyka, sektor motoryzacyjny). 4. Usługi przyszłości (dynamicznie rozwijająca się branża ICT, IT, KPO, czy przemysły kreatywne). 5. Turystyka i zdrowie (wykorzystanie zasobów przyrodniczych i dorobku kulturowego).

<p style="text-align: center;"><i>Nasze podejście do procesu identyfikowania inteligentnych specjalizacji</i></p>	<p>Traktując inteligentne specjalizacje jako proces, należy wskazać sposób w jaki go prowadzić, w tym potrzebne zasoby, jednostki gospodarcze, narzędzia identyfikacji i rozwoju specjalizacji oraz ewentualne instrumenty wsparcia. Aktualnie brak jest wspólnej metodologii wyznaczania inteligentnych specjalizacji na poziomie województw, brak również powiązań między krajowymi i regionalnymi specjalizacjami. Wydział Zarządzania Strategicznego Urzędu Marszałkowskiego Województwa Zachodniopomorskiego zaproponował nowe podejście, głównie w odniesieniu do poziomu regionalnego (w przypadku konieczności współpracy z jednostkami naukowo-badawczymi spoza Regionu wydaje się zasadne zgłoszenie projektów do PO IR), które opiera się na identyfikacji i kooperacji trzech stref biorących udział w procesie inteligentnych specjalizacji.</p> <p>Aby skutecznie realizować proces inteligentnych specjalizacji należy patrzeć na specjalizacje szerzej niż tylko na listę sektorów i technologii sklasyfikowanych do podklas PKD. To system powiązań zależnych od siebie i wzajemnie się wspierających, ze znaczącą rolą nie tylko przedsiębiorców, ale także jednostek samorządu terytorialnego oraz instytucji otoczenia biznesu. Proces inteligentnych specjalizacji powinno się budować w oparciu o identyfikację kluczowych obszarów gospodarczych posiadających potencjał rozwojowy – zgodnie z podejściem oddolnym, w którym to rynek powinien stymulować rozwój gospodarczy i innowacyjny.</p> <p>Zidentyfikowane obszary mają stanowić podstawę do budowania wokół nich i rozwoju specjalizacji mających wymierne korzyści dla rozwoju województwa. Powinny w nich funkcjonować przedsiębiorstwa stabilne, przyszłościowe z potencjałem innowacyjnym. Istotnym zadaniem jest zdiagnozowanie ich potrzeb, barier oraz określenie ich przydatności i roli w procesie inteligentnych specjalizacji. Instrumentem wsparcia dla kluczowych podmiotów gospodarczych będą w szczególności środki z celu tematycznego 1 Wspieranie badań naukowych, rozwoju technologicznego i innowacji oraz ewentualnie z celu 3 Podnoszenie konkurencyjności MŚP.</p> <p>Drugi sektor stanowi otoczenie gospodarcze, do którego zaliczyć należy kooperantów kluczowych podmiotów gospodarczych zarówno tych już współpracujących, ale także tych potencjalnych, którzy dzięki odpowiedniemu rozwojowi mogą uzyskać odpowiednie kompetencje. Należy tu także zakwalifikować szkoły wyższe oraz jednostki badawczo-rozwojowe, które już dostarczają lub są w stanie dostarczyć nowoczesne technologie lub innowacyjne rozwiązania zgodnie z popytem rynkowym. Instrumentem wsparcia dla tych jednostek będą głównie środki z celu tematycznego 3 Podnoszenie konkurencyjności MŚP oraz ewentualnie z celu tematycznego 1 Wspieranie badań naukowych, rozwoju technologicznego i innowacji z RPO 2014-2020.</p> <p>Trzecim sektorem w procesie inteligentnych specjalizacji jest tzw. wsparcie pośrednie, które w tym przypadku znajduje się w dyspozycji m.in. jednostek samorządu terytorialnego, instytucji otoczenia biznesu oraz klastrów. Wsparcie to ma przyczynić się do rozwoju gospodarczego i innowacyjnego w zidentyfikowanych obszarach tematycznych. Będzie ono mobilizowało m.in. politykę zatrudnienia, szkolnictwo zawodowe, edukację, czy infrastrukturę – elementy wspierając rozwój gospodarczy. Instrumentem wsparcia dla tych podmiotów będą szczególnie środki z celu tematycznego 2 Zwiększenie dostępności,</p>
--	---

	<p>stopnia wykorzystania i jakości technologii informacyjno-komunikacyjnych, celu tematycznego 3 Podnoszenie konkurencyjności MŚP, celu 7 Promowanie zrównoważonego transportu i usuwanie niedoborów przepustowości w działaniu najważniejszych infrastruktur sieciowych, celu 8 Wspieranie zatrudnienia i mobilności pracowników oraz celu 10 Inwestowanie w edukację, umiejętności i uczenie się przez całe życie.</p> <p>Istotną rolę w całym procesie pełnić będą jednostki samorządu terytorialnego, które pobudzają i oddziałują na wszystkie sektory, ale również czerpią z nich korzyści, ponieważ te wdrożenia pociągają za sobą ich rozwój, poprawę bezpieczeństwa, zdrowia, infrastruktury, itp. – wszystko pośrednio przez podatki i środki z nowej perspektywy finansowej. Kluczowe działania:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Identyfikacja podmiotów gospodarczych posiadających potencjał rozwojowy w oparciu o metodologię wyznaczania inteligentnych specjalizacji województwa zachodniopomorskiego. • Indywidualne, pogłębione wywiady z przedstawicielami w/w firm (osoby decyzyjne) – potrzeby, bariery, deficyty, plany rozwojowe, zaplecze B+R, internacjonalizacja, itp. • Identyfikacja jednostek kooperujących z ww. firmami na rynku – poprzez badanie łańcuchów wartości i określenie ich potrzeb rynkowych, barier rozwojowych. • Identyfikacja instytucji otoczenia biznesu kluczowych z punktu widzenia specjalizacji – przedstawienie koncepcji procesu inteligentnych specjalizacji, określenie potrzeb, możliwości i planów instytucji otoczenia biznesu. • Weryfikacja potencjału zachodniopomorskich uczelni w kontekście zapotrzebowania kluczowych przedsiębiorców na badania. • Rozmowy z konkretnymi jednostkami samorządu terytorialnego – poznanie ich planów rozwojowych, propozycja współpracy, przedstawienie zakresu procesu inteligentnych specjalizacji.
<p>projekt RPO WZ 2014-2020</p>	<p>Oś Priorytetowa I Gospodarka-Innowacje-Technologie z alokacją na poziomie 350385 000 Euro (ok. 22% RPO). Cel główny OP 1 realizowany będzie w oparciu o realizację CT 1 i 3. Połączenie dwóch CT w ramach jednej Osi priorytetowej jest uzasadnione z uwagi na komplementarność zaplanowanych do realizacji typów projektów.</p> <p>Wsparcie infrastruktury i działalności w zakresie B+R w ramach CT 1 jest ściśle powiązane z wdrażaniem innowacji w przedsiębiorstwach zaprogramowane w ramach CT 3. Jednocześnie zarówno w ramach CT 1 jak i w CT 3 przewidywane jest wsparcie innowacyjności i aktywności badawczo-wdrożeniowej przedsiębiorstw, co ostatecznie wpłynie na podniesienie poziomu innowacyjności i konkurencyjności gospodarki województwa.</p> <p>Zacieśnienie współpracy na polu badawczo-rozwojowym pomiędzy sferą nauki a gospodarką nie będzie możliwe bez dalszego wzmocnienia infrastruktury B+R jednostek naukowych. Jednostki naukowe uzyskają wsparcie w zakresie tworzenia i rozwoju niezbędnej infrastruktury B+R, która będzie wykorzystywana do realizacji projektów badawczych realizowanych w odpowiedzi na zapotrzebowanie ze strony gospodarki.</p> <p>Wsparcie na infrastrukturę B+R będzie ukierunkowane na projekty niezbędne do realizacji strategii regionalnych i inteligentnych specjalizacji Pomorza Zachodniego. Przedsięwzięcia te przyczynią się do zacieśnienia współpracy pomiędzy</p>

	<p>sferą B+R i przedsiębiorstwami, a tym samym zwiększy się liczba transferów technologii.</p> <p>Ponadto wachlarz usług badawczo-rozwojowych jednostek naukowych będzie dopasowywany do bieżących potrzeb sektora gospodarki. Zasadnym jest więc ukierunkowanie wsparcia na wspólne projekty badawcze mające na celu komercjalizację wiedzy i wprowadzenie innowacyjnych produktów lub usług na rynek, co przyczyni się do budowania przewagi konkurencyjnej regionu zgodnej z inteligentną specjalizacją.</p>
<p>Kontrakt Samorządowy w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Zachodniopomorskiego 2014-2020, grudzień 2013</p>	<p>Założeniem Kontraktu Samorządowego jest urzeczywistnienie idei planowania i realizowania procesów rozwojowych w województwie zachodniopomorskim w oparciu o ich wymiar terytorialny. Oznacza to odejście od planowania strategicznego w odniesieniu do poszczególnych sektorów (np. edukacji, gospodarki, ochrony środowiska) na rzecz planowania opartego o zintegrowane, wielosektorowe plany działań/programy rozwojowe określonych terytoriów. Kontrakt Samorządowy ma być negocjacyjnym narzędziem dla planowania i realizacji zintegrowanych przedsięwzięć istotnych dla rozwoju danego obszaru (a w konsekwencji całego regionu), tworzonym w oparciu o współpracę wszystkich partnerów procesów rozwojowych (samorząd, przedsiębiorcy, sektor edukacji i nauki, organizacje pozarządowe, w tym Lokalne Grupy Działania, Lokalne Grupy Rybackie, itp.) obecnych na danym obszarze.</p> <p>Celem realizacji Kontraktów Samorządowych jest m.in. koncentracja zasobów i środków interwencji na wybranych obszarach tematycznych, służących przede wszystkim rozwojowi gospodarczemu w wyłonionych specjalizacjach gospodarczych regionu (w tym również inteligentnych specjalizacjach), budowa trwałego potencjału gospodarczego regionu, także po roku 2020 oraz zwiększenie efektywności i skuteczności wydatkowania środków publicznych, w tym w szczególności udostępnionych regionowi w ramach funduszy strukturalnych UE na lata 2014- 2020. Powyższa zasada koncentracji stanowi odpowiedź na zalecenia Komisji Europejskiej odnośnie koncentracji środków nowej perspektywy finansowej na określonych dziedzinach, oraz wspieraniu inwestycji dających największe efekty mnożnikowe dla gospodarki.</p> <p>Kontrakt realizowany będzie przede wszystkim w celu wzmocnienia rozwoju gospodarczego obszaru nim objętego, będącego podstawą do zapewnienia spójności społecznej i infrastrukturalnej. Przyjęte w nim założenia rozwojowe powinny być spójne z dokumentami strategicznymi Województwa Zachodniopomorskiego oraz stanowić odpowiedź na określone dla województwa regionalne specjalizacje.</p> <p>Kontrakt Samorządowy ma być jedną z podstawowych form realizacji interwencji Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Zachodniopomorskiego na lata 2014–2020. Oznacza to, że podmioty realizujące projekty ujęte w Kontrakcie będą miały zarezerwowane środki w ramach budżetu danego priorytetu programu operacyjnego na realizację przedłożonego projektu, jednakże pod warunkiem, że założenia Kontraktu będą realizować cele oraz wskaźniki określone dla RPO WZ 2014–2020.</p>

<p>Konferencja <i>Czas na regionalne i inteligentne specjalizacje, marzec 2013</i></p>	<p>Konferencja pt. Czas na regionalne i inteligentne specjalizacje, zorganizowana w marcu 2013 r. w Szczecinie przez Urząd Marszałkowski Województwa Zachodniopomorskiego oraz Północną Izbę Gospodarczą, pod auspicjami Ministerstwa Rozwoju Regionalnego oraz Ministerstwa Gospodarki.</p> <p>W konferencji uczestniczyli przedstawiciele przedsiębiorców, jednostek naukowych, uczelni, jednostek samorządu terytorialnego oraz instytucji otoczenia biznesu. Konferencja miała za zadanie prezentację priorytetowych obszarów wsparcia ze środków europejskich w nowej perspektywie finansowej oraz poszerzenie wiedzy i wymianę doświadczeń na temat koncepcji regionalnych i inteligentnych specjalizacji dla Pomorza Zachodniego.</p> <p>W trakcie konferencji swoje opinie na temat regionalnych i inteligentnych specjalizacji wyrazili przedstawiciele zachodniopomorskich klastrów i powiązanych z nimi środowisk nauki. Na zakończenie konferencji przeprowadzona została dyskusja z udziałem publiczności. Uczestnicy konferencji podkreślali, iż w wyznaczeniu inteligentnych specjalizacji województwa, niezbędna jest współpraca wszystkich środowisk, od polityki i samorządu poprzez naukę, biznes aż po przemysł informatyczne i kreatywne.</p>
<p>Konferencja <i>Nie można być mistrzem we wszystkich dyscyplinach. Czas na biogospodarkę, czerwiec 2013</i></p>	<p>Konferencja organizowana przez Urząd Marszałkowski Województwa Zachodniopomorskiego poświęcona jednej z regionalnych specjalizacji regionu. Podczas spotkania zaprezentowane zostały m.in. założenia Zachodniopomorskiego Centrum Biogospodarki. Zaplanowano również wystąpienia przedstawicieli Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi oraz Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego. Konferencja miała przybliżyć zagadnienie biogospodarki jako regionalnej i potencjalnie inteligentnej specjalizacji przedsiębiorcom i przedstawicielom jednostek samorządu terytorialnego oraz otworzyć pole do współpracy w tym obszarze.</p>
<p>Spotkanie warsztatowe pn. <i>Narodowy Program Foresight – wdrożenie wyników, marzec 2013</i></p>	<p>Celem spotkania było zebranie opinii przedstawicieli środowisk, biorących aktywny udział w kształtowaniu regionalnych, strategicznych kierunków rozwoju na temat zakresu oczekiwanych użyteczności narzędzia wspomagającego wdrażanie polityki opartej na faktach, w odniesieniu do sfery B+R+I, wynikającego ze specyfiki województwa. Omówiono również oczekiwania co do rodzaju i zakresu wsparcia rozwoju inteligentnej specjalizacji ze strony administracji centralnej.</p>
<p>Spotkania konsultacyjne z przedsiębiorcami w ramach <i>regionalnych specjalizacji, październik 2013 - luty 2014</i></p>	<p>W ramach nowej perspektywy finansowej 2014-2020 i wynikającego z niej procesu inteligentnych specjalizacji, jako preludeum do przedsiębiorczego odkrywania, Urząd Marszałkowski zorganizował cykl spotkań z kluczowymi przedsiębiorcami z sektorów regionalnych specjalizacji. Spotkania te były poświęcone możliwościom jakie daje nowa perspektywa finansowa Unii Europejskiej na lata 2014-2020, a ich celem było przedstawienie przyjętych na poziomie kraju i regionu założeń (bezpośrednie i pośrednie wsparcie zachodniopomorskich firm), jak również poznanie rzeczywistych potrzeb wiodących przedsiębiorców z województwa zachodniopomorskiego w branżach regionalnych specjalizacji.</p>

<p>Spotkania konsultacyjne w ramach Kontraktu Samorządowego, luty-marzec 2014</p>	<p>W ramach konsultacji założeń koncepcji Kontraktu Samorządowego, Urząd Marszałkowski brał udział w dziesięciu spotkaniach z jednostkami samorządu terytorialnego przy udziale przedstawicieli środowisk społecznych i gospodarczych, ze względu na fakt, że wszystkie działania objęte Kontraktem mają mieć gospodarczy wymiar. Podczas konsultacji omawiano nie tylko założenia do kontraktów samorządowych, lecz także zapoznano się ze wstępnymi propozycjami już przygotowanymi przez jednostki samorządu terytorialnego. Celem konsultacji jest zebranie wstępnych koncepcji zintegrowanych przedsięwzięć oraz opinii i uwag na temat zakładanej formy interwencji w ramach RPO WZ 2014-2020.</p>
<p>Porozumienie o współpracy z Urzędem Statystycznym, maj 2013</p>	<p>Urząd Marszałkowski podpisał 20 maja 2013 roku z Urzędem Statystycznym w Szczecinie porozumienie o współpracy, w którym za priorytet uznano m.in. monitorowanie zmian społecznych, gospodarczych i przestrzennych w regionie, czy realizację zadań wynikających z funkcjonowania systemu Regionalnego Obserwatorium Terytorialnego. Pozwoli to na lepsze monitorowanie zmian zachodzących w województwie, również pod kątem inteligentnych specjalizacji.</p>
<p>Łańcuchy wartości</p>	<p>Nie każdy region może być liderem w dziedzinie kluczowych technologii wspomagających, ale wszystkie mogą w taki czy inny sposób na tych technologiach skorzystać, na wcześniejszych lub późniejszych etapach łańcucha wartości. Łańcuch wartości opisuje pełny zakres działań, które są wymagane w celu dostosowania produktu lub usługi od koncepcji, poprzez różne fazy produkcji (obejmujące kombinację fizycznej transformacji i wejścia różnych usług producenckich), dostawy do odbiorców końcowych, a docelowo utylizacji po zużyciu.</p> <p>Biorąc pod uwagę, iż inteligentna specjalizacja jest procesem (przedsiębiorczego odkrywania prowadzącego do transformacji gospodarczej) a nie listą wytypowanych sektorów lub technologii istotne wydaje się być wyznaczenie i monitorowanie łańcuchów wartości w poszczególnych obszarach specjalizacji. Przygotowanie dokumentu na rzecz IS polegać będzie przede wszystkim na wskazaniu sposobu prowadzenia takiego procesu w tym potrzebnych do tego zasobów, takich jak świadomi i przygotowani interesariusze, opracowane narzędzia identyfikacji i rozwoju IS oraz przygotowane instrumenty wsparcia.</p> <p>Ponadto takie podejście oznacza większy nacisk na aspekt dynamiczny tego zagadnienia – czyli konieczność zmian i weryfikacji zidentyfikowanych specjalizacji stosownie do zmieniającej się sytuacji gospodarczej. Ważna jest zatem analiza potrzeb na poszczególnych poziomach i identyfikacja ewentualnych deficytów wynikających m.in. z procesów globalizacyjnych. W przypadku województwa zachodniopomorskiego takim przykładem może być sfera edukacji zawodowej i zwiększającego się popytu rynku na specjalistyczną kadre.</p>

<p>Regionalna Rada ds. Innowacji i Nowoczesnych Technologii</p>	<p>Wyniki w/w badania konsultowane były m.in. z Regionalną Radą ds. Innowacji i Nowoczesnych Technologii – ciałem doradczym Marszałka Województwa, które pełni również rolę Komitetu Monitorującego Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Zachodniopomorskiego na lata 2011-2020, w skład której wchodzi Marszałek Województwa Zachodniopomorskiego oraz przedstawiciele największych szkół wyższych województwa, przedsiębiorców działających w regionie oraz instytucji otoczenia biznesu z regionu.</p> <p>Do zakresu prac Rady należy m.in.: inicjowanie projektów/przedsięwzięć służących podnoszeniu innowacji i rozwojowi gospodarstwu województwa zachodniopomorskiego, rekomendowanie propozycji wyznaczania obszarów strategicznej interwencji w regionie (zarówno obszarów geograficznych, jak i kierunków działań), formułowanie rekomendacji dla Zarządu Województwa w kontekście wdrażania i monitorowania Regionalnej Strategii Innowacji, propagowanie innowacyjności w regionie, wspieranie działań mających na celu rozwój infrastruktury naukowej, innowacyjnej i technologicznej w województwie zachodniopomorskim, poprzez wyrażanie opinii odnośnie nowych przedsięwzięć infrastrukturalnych w tym zakresie podejmowanych w regionie, rekomendowanie propozycji przeprowadzenia pogłębionych studiów i analiz wybranych obszarów, które w istotny sposób wpływają na gospodarczy rozwój regionu.</p>
<p>Regionalne Obserwatorium Terytorialne Województwa Zachodniopomorskiego</p>	<p>Regionalne Obserwatorium Terytorialne nie jest nową jednostką administracyjną, jest systemem i modelem współpracy umożliwiającym sprawne zarządzanie informacją na rzecz realizacji polityki rozwoju przy zachowaniu pełnej autonomii oraz wykorzystaniu kompetencji wszystkich uczestników procesu. Istotą tych działań będzie wypracowanie płaszczyzny współpracy między województwami–budowanie zaufania między obserwatoriami regionalnymi, a w rezultacie stworzenie podstaw spójnego systemu monitorowania. Regionalne Obserwatorium Terytorialne będzie funkcjonowało w ramach zadań własnych Urzędu Marszałkowskiego.</p>
<p>Portal internetowy e-Region</p>	<p>Jednym z narzędzi wspierających system monitorowania inteligentnych specjalizacji będzie portal e-Region, który jest hurtownią danych z rozbudowanym modułem analityki statystycznej. Portal podzielony będzie na cztery części – analityczną, 27 obszarów tematycznych, jednostki samorządu terytorialnego i dokumenty strategiczne. Będzie on gromadził, przetwarzał i udostępniał informacje wspierające programowanie rozwoju oraz bieżące zarządzanie województwem. Będzie również zasobem umożliwiającym przeprowadzanie analiz, generowanie syntetycznych zestawień obrazujących zmiany gospodarcze i społeczne zachodzące w województwie, a zasoby informacji będą zasilane z różnych źródeł publicznych.</p>
<p>Przedsiębiorcze odkrywanie</p>	<p>Województwo Zachodniopomorskie jest na etapie realizacji procesu przedsiębiorczego odkrywania. Przedmiotem badania jest przeprowadzenie wywiadów z zachodniopomorskimi kluczowymi przedsiębiorcami posiadającymi potencjał rozwojowy i reprezentującymi wskazane regionalne specjalizacje gospodarcze województwa na potrzeby procesu identyfikacji inteligentnych specjalizacji prowadzące do wyznaczenia kierunków polityki innowacyjnej regionu. Będą to bezpośrednie wywiady pogłębiony w siedzibie przedsiębiorcy, które obejmą m.in. zagadnienia potrzeb, barier, deficytów, planów</p>

	<p>rozwojowych, zaplecza B+R, internacjonalizacji, powiązań kooperacyjnych, łańcuchów wartości, potrzeb w zakresie wsparcia pośredniego m.in. infrastruktura drogowa, szkolnictwo zawodowe, polityka zatrudnienia, itp.</p> <p>Identyfikacja kluczowych przedsiębiorstw wynikać będzie m.in. z przedstawionych przez JST koncepcji Kontraktów Samorządowych, w którym jednym z elementów jest wskazanie kluczowych branż, na których opiera się/będzie się opierał rozwój gospodarczy, odniesienie kluczowych branż gospodarczych na danym obszarze do regionalnych specjalizacji gospodarczych oraz opis partnerów społecznych i gospodarczych, którzy brali udział w formułowaniu celów Kontraktu Samorządowego. Kontrakt opiera się m.in. na koncentracji zasobów i środków interwencji na wybranych obszarach tematycznych, służących przede wszystkim rozwojowi gospodarczemu w wyłonionych specjalizacjach gospodarczych regionu (w tym również inteligentnych specjalizacjach). Powyższa zasada koncentracji stanowi odpowiedź na zalecenia Komisji Europejskiej odnośnie koncentracji środków nowej perspektywy finansowej na określonych dziedzinach, oraz wspieraniu inwestycji dających największe efekty mnożnikowe dla gospodarki.</p> <p>Badanie ma również zdiagnozować otoczenie gospodarcze, do którego zaliczyć należy kooperantów kluczowych badanych podmiotów gospodarczych zarówno tych już współpracujących, ale także tych potencjalnych, którzy dzięki odpowiedniemu rozwojowi mogą uzyskać odpowiednie kompetencje. Należy tu także zakwalifikować szkoły wyższe oraz jednostki badawczo-rozwojowe, które już dostarczają lub są w stanie dostarczyć nowoczesne technologie lub innowacyjne rozwiązania zgodnie z popytem rynkowym.</p>
--	---

REGIONALNE SPECJALIZACJE WOJEWÓDZTWA ZACHODNIOPOMORSKIEGO

<i>Biogospodarka</i>	
<p>Staje się istotnym sektorem działalności przemysłowej w Europie. Rozumiana jako działalność polegająca na zrównoważonym wykorzystaniu zasobów naturalnych oraz procesów biologicznych do tworzenia nowych produktów i usług będzie dla województwa zachodniopomorskiego szansą intensywnego rozwoju, a także możliwością silnego oddziaływania na politykę innowacyjną Europy. Stworzenie bardziej innowacyjnej i niskoemisyjnej gospodarki łączącej ze sobą zrównoważone rolnictwo i rybołówstwo, bezpieczeństwo żywnościowe i wykorzystywanie zasobów odnawialnych przełoży się na konkurencyjność regionu i realizację wysokich standardów ekologicznych. Rozwój biogospodarki nieść będzie dla regionu potencjał rozwojowy i wzrost zatrudnienia na obszarach wiejskich, nabrzeżnych i przemysłowych.</p>	
Potencjał obszaru	<p>Województwo zachodniopomorskie posiada stosunkowo wysoki potencjał w zakresie rolnictwa i leśnictwa. 49,2% powierzchni zajmują użytki rolne, natomiast lasy stanowią 37,2% powierzchni (drugie miejsce w kraju pod względem powierzchni całkowitej). Pod wodami znajduje się 5,3% powierzchni województwa. Stanowi to dobra podstawę do rozwoju rolnictwa. W województwie jest ponad 48 tys. gospodarstw rolnych, co ważne ich średnia wielkość jest zdecydowanie wyższa niż w innych województwach.</p> <p>Wartość eksportu produktów rolno spożywczych wyniosła w 2011 roku ponad 850 mln euro, co stawia województwo na trzecim miejscu w kraju. Ponadto wartość ta systematycznie rośnie. Specyficznym obszarem w którym region przoduje na tle kraju jest również przetwórstwo rybne, którego przychody ze sprzedaży stanowią 46% udziału w całej branży w kraju, a zatrudnionych jest ponad jedna trzecia pracowników tej branży.</p> <p>Z dużych zakładów przemysłowych należy największą uwagę zwrócić na zlokalizowane w Policach Zakłady Chemiczne „Police” S. A (obecnie część dużego holdingu „Grupa Azoty”), oraz DGS Poland Sp. z o.o. (zlokalizowana w Mierzynie). W regionie istnieją również wysoce wyspecjalizowane firmy o międzynarodowej renomie, jak np. READ-GENE S.A., oferujące wysoce innowacyjne rozwiązania technologiczne w zakresie biotechnologii.</p>

<p style="text-align: center;">Potencjał badawczo – naukowy i transfer wiedzy</p>	<p>Potencjał naukowy w obszarze biogospodarki koncentruje się głównie wokół uczelni publicznych województwa zlokalizowanych w stolicy województwa. Rocznie kształcą one ponad 1 000 studentów na kierunkach związanych bezpośrednio z biogospodarką (m.in. biotechnologia, nanotechnologia, bioinformatyka, mikrobiologia, inżynieria biomedyczna). Stanowi to dobrą podstawę dla rynku pracy w województwie, chociaż obserwuje się stały odpływ wykształconych absolwentów z regionu.</p> <p>Szczecin jest głównym centrum wykwalifikowanej kadry naukowej działającej w ramach Pomorskiego Uniwersytetu Medycznego, Uniwersytetu Szczecińskiego oraz Zachodniopomorskiego Uniwersytetu Technologicznego. W ramach tych jednostek, lub w powiązaniu z nimi działają następujące instytucje istotne z uwagi na rozwój specjalizacji: Zachodniopomorskie Centrum Zaawansowanych Technologii; Centrum Bioimmobilizacji i Innowacyjnych Materiałów Opakowaniowych; Ośrodek Szkoleniowo-Badawczy w zakresie Energii Odnawialnej „OSTOJA”; Centrum Diagnostyki Leczenia Nowotworów Dziedzicznych; Centrum Nowych Technologii Medycznych; Centrum Biologii Molekularnej i Biotechnologii; Centrum Nanotechnologii.</p> <p>Wskazać należy również na działalność Zachodniopomorskiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego w Barzkowicach, który aktywnie uczestniczy w procesie transferu technologii do rolnictwa i leśnictwa. W zakresie transferu technologii do biznesu, znaczącą rolę odgrywają: TechnoPark Pomerania, Service Inter-Lab oraz Regionalne Centrum innowacji i Transferu Technologii. Wyróżnić można również pojedyncze inicjatywy naukowe, które dopiero zaczynają tworzyć odpowiednią „masę krytyczną” do powstania ośrodka o znaczeniu krajowym, czy europejskim. Duże perspektywy w tym zakresie daje jednak zawiązane porozumienie w ramach Północno-Zachodniego Centrum Biogospodarki. Jako jeden z celów stawia sobie ono wpisanie zachodniopomorskiej biogospodarki na „mapę drogową” Polskiej nauki.</p> <p>Biogospodarka ma bardzo silną pozycję jako specjalizacja regionu, a jej perspektywy rozwoju są dobre. Głównym wyzwaniem jest w tym momencie rozwoju powstanie silnego ośrodka naukowego (o kluczowym znaczeniu dla kraju) w województwie, oraz rozwój przemysłów przetwórczych (w celu maksymalizacji wartości dodanej, która wypracowywana jest w regionie).</p>
--	---

<p>Zachodniopomorski Klaster Chemiczny Zielona Chemia</p>	<p>Zachodniopomorski Klaster Chemiczny „Zielona Chemia” to stowarzyszenie osób i instytucji, których celem jest integracja środowiska zachodniopomorskich przedsiębiorców branży chemicznej oraz firm pokrewnych i kooperujących z tą branżą na terenie całego kraju. Członkowie klastra wspierają rozwój przedsiębiorczości, inicjatyw gospodarczych, jak też podnoszą innowacyjność firm, prowadzą doradztwo personalne, a także przeciwdziałają bezrobociu w regionie. Działalność klastra polega przede wszystkim na kojarzeniu działań biznesowych z najnowszymi osiągnięciami nauki, w celu zwiększenia efektywności wdrożeń w firmach na Pomorzu Zachodnim. Duże zainteresowanie polskich i zagranicznych kontrahentów wynikami komercjalizacji prac klastra, jak i pracami związanymi ze zrównoważonym rozwojem, przyczynia się do nieustannego rozwoju zaplecza naukowo-technologicznego. Klaster posiada wspólne produkty i intensywnie rozwija ich linię.</p>
<p>Konferencja Nie można być mistrzem we wszystkich dyscyplinach. Czas na biogospodarkę, czerwiec 2013</p>	<p>Konferencja organizowana przez Urząd Marszałkowski Województwa Zachodniopomorskiego poświęcona jednej z regionalnych specjalizacji regionu. Podczas spotkania zaprezentowane zostały m.in. założenia Zachodniopomorskiego Centrum Biogospodarki. Zaplanowano również wystąpienia przedstawicieli Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi oraz Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego. Konferencja miała przybliżyć zagadnienie biogospodarki jako regionalnej i potencjalnie inteligentnej specjalizacji przedsiębiorcom i przedstawicielom jednostek samorządu terytorialnego oraz otworzyć pole do współpracy w tym obszarze.</p>
<p>Północno-Zachodnie Centrum Biogospodarki (BioAT)</p>	<p>Skład konsorcjum: 7 uczelni wyższych oraz 7 instytutów badawczych skupionych w 3 województwach Polski (woj. zachodniopomorskie – 4, woj. wielkopolskie – 9, woj. lubuskie – 1).</p> <p>Głównym celem działań BioAT jest integracja działalności naukowo-badawczej i wdrożeniowej zespołów Centrum, mającej na celu dynamiczny rozwój biogospodarki ukierunkowanej na intensyfikację współpracy w ramach projektów badawczych i wdrożeniowych z partnerami gospodarczymi. Szczegółowe cele badawcze skupiają się na realizacji badań w obszarze poprawy efektywności i bezpieczeństwa gospodarowania zasobami naturalnymi, wytwarzania nowych i użytkowania dotychczasowych materiałów oraz produktów dla nowoczesnych gałęzi przemysłu związanych z biogospodarką.</p> <p>Działalność ukierunkowana jest na przygotowywanie wyników badań naukowych prowadzonych w jednostkach naukowo-badawczych BioAT do wdrożenia i komercjalizacji w podmiotach gospodarczych regionu północno-zachodniej Polski. BioAT będzie działać w 7 na 10 Polach Badawczych zidentyfikowanych jako kluczowe dla polskiego przemysłu (MG-InSight 2030) takich jak: Biotechnologie przemysłowe: technologie pokryć fotokatalitycznych, samooczyszczających się; technologie biosorpcji; biotechnologie w produkcji detergentów; technologie produkcji biosensorów; technologie bioprocessów w syntezie i przetwórstwie surowców polimerowych; nanobiotechnologie w otrzymywaniu nośników składników żywności; biotechnologie utylizacji produktów ubocznych i odpadów przemysłu rolno-spożywczego Nanoprocessy i nanoproducty: nanokataliza, w tym dla oczyszczania środowiska i produkcji energii, nanomateriały konstrukcyjne i barierowe;</p>

	nanokompozyty polimerowe; nanobiotechnologie; nanostruktury węglowe (grafen, nanorurki); nanowarstwy ochronne metaliczne; Zaawansowane systemy wytwarzania i materiały: materiały kompozytowe przestrzenne, warstwowe, wielofunkcyjne, samonaprawiające się, ultralekkie, ultrawytrzymałe; Technologie informacyjne i telekomunikacyjne: infrastruktura i technologie systemów rozproszonych dla e-biznesu; systemy wsparcia logistycznego i zarządzania łańcuchem dostaw; technologie RFID (radiowy system identyfikacji); Technologie kogeneracji i racjonalizacji gospodarowania energią; technologie związane z wytwarzaniem energii w oparciu o OZE; technologie wykorzystania biomasy do produkcji ciepła w małej i średniej skali; energetyczne wykorzystanie odpadów organicznych - technologie wytwarzania energii elektrycznej; technologie nowoczesnego budownictwa – budynki pasywne; Surowce mineralne: technologie pozyskiwania surowców podstawowych dla przemysłu chemicznego; Zdrowe społeczeństwo: systemy informatyczne wspierające diagnostykę i terapie; telemedycyna i medycyna spersonalizowana; nowe nieinwazyjne technologie leczenia pourazowego, technologie nanomedycyny; Zielona gospodarka: biodegradowalne tworzywa sztuczne.
Spotkania konsultacyjne z przedsiębiorcami, październik 2013	W ramach nowej perspektywy finansowej 2014-2020 i wynikającego z niej procesu inteligentnych specjalizacji, jako preludeum do przedsiębiorczego odkrywania, Urząd Marszałkowski zorganizował spotkanie z kluczowymi przedsiębiorcami z sektora biogospodarki jako regionalnej specjalizacji. Spotkanie te było poświęcone możliwościom jakie daje nowa perspektywa finansowa Unii Europejskiej na lata 2014-2020, a jego celem było przedstawienie przyjętych na poziomie kraju i regionu założeń (bezpośrednie i pośrednie wsparcie zachodniopomorskich firm), jak również poznanie rzeczywistych potrzeb wiodących przedsiębiorców z województwa zachodniopomorskiego w branży biogospodarki.
<i>Działalność morska i logistyka</i>	
Gospodarka morska jest jednym z najważniejszych elementów współczesnego światowego systemu gospodarczego. Transport morski ma ogromne znaczenie dla międzynarodowej wymiany handlowej, gdyż około 90% towarów przeznaczonych na rynki inne niż rynek UE obsługiwanych jest przez transport morski, a w przypadku handlu wewnętrznego UE jest to ponad 40%. Jednak pojęcie gospodarki morskiej jest bardzo szerokie i nie można utożsamiać go jedynie z transportem morskim. W Niebieskiej Księdze W sprawie zintegrowanej polityki morskiej [COM(2007)575] Komisja Europejska zintegrowaną polityką morską obejmuje m.in. takie obszary działalności jak: badania, bezpieczeństwo, biotechnologię, dziedzictwo narodowe, edukację, ekologię, energię, informatykę, klastry, medycynę, morskie planowanie przestrzenne, naukę, obronność, oceanologię, oceanografię, prawo, porty morskie i śródlądowe, rybactwo, rybołówstwo, sport, stocznie, telekomunikację turystykę, zasoby surowcowe, zasoby siły roboczej, zarządzanie przestrzenne morze-łąd, zlewiska, żeglugę morską i śródlądową. Potencjał gospodarczy województwa zachodniopomorskiego wyznacza przemysł i usługi związane z gospodarką morską. Nadmorskie położenie regionu decyduje o dużej roli podmiotów związanych z gospodarką morską, co stanowi o specyfice regionu.	

<p>Potencjał obszaru</p>	<p>Jednym z oczywistych czynników mających wpływ na wybór regionalnych specjalizacji województwa zachodniopomorskiego, jest niewątpliwie, szczególne położenie geopolityczne regionu. Bezpośrednio województwo sąsiaduje z Republiką Federalną Niemiec, a poprzez wody morskie ze Szwecją i Danią. Ponadto można wskazać na takie atuty województwa jak porty ujścia Odry oraz zaplecze transportowe metropolii berlińskiej.</p> <p>Dodatkowo sprzyjającym uwarunkowaniem geograficznym województwa oprócz dostępu do morza jest możliwość wykorzystania Odry dla celów żeglugi śródlądowej. Równie istotne znaczenie ma położenie największego ośrodka miejskiego województwa - Szczecina, który leży na przecięciu międzynarodowych szlaków komunikacyjnych (północ - południe i wschód - zachód). Województwo posiada dostęp do międzynarodowej sieci autostrad poprzez autostradę A-6 oraz do międzynarodowej sieci kolejowej. Na terenie regionu funkcjonuje również port lotniczy, który aktualnie jako jeden z niewielu w kraju będzie miał bezpośrednie połączenie kolejowe spod terminala.</p> <p>Zespół portowy Szczecin-Świnoujście stanowi tutaj ważny węzeł transportowy Środkowoeuropejskiego Korytarza Transportowego CETC-ROUTE65. Natomiast Europejska droga tranzytowa E65, która biegnie z miasta Chania w Grecji przez Dubrownik i Zagrzeb w Chorwacji, Bratysławę na Słowacji, Brno i Pragę w Republice Czeskiej na północ w kierunku Szczecina-Świnoujścia i poprzez przeprawę promową do Ystad i Malmö w Szwecji oraz połączenia drogowo-kolejowe Szczecin-Berlin, mają istotny wpływ na rozwój szlaku transportowego, gdyż ułatwią kreowanie transportu intermodalnego w województwie, a także w kraju, a przez to pomoże promować transport bardziej przyjazny środowisku.</p> <p>Należy zwrócić szczególną uwagę na takie predyspozycje Portów w Szczecinie i Świnoujściu jak położenie, znajdują się one bowiem w najkrótszej drodze morskiej łączącej Finlandię, Rosję, Litwę, Łotwę, Estonię z takimi krajami jak Niemcy, oraz ogólnie z Europą Zachodnią. Ponadto, jest to również najbliższe połączenie Skandynawii z Europą Środkową i Południową. Silnie rozwija się Port w Świnoujściu, prężnie działa Polska Żegluga Morska, a swój oddział w Szczecinie otworzył lider w dziedzinie żeglugi Śródlądowej OT LOGISTICS, który głównie zajmuje się transportem i logistyką. Warto również wspomnieć o takich firmach logistycznych w naszym regionie jak DB SchenkerLogistic, który oferuje pełny zakres rozwiązań logistycznych, wszystkie rodzaje transportu, magazynowanie, nowoczesne technologie IT.</p>
<p>Potencjał badawczo-naukowy i transfer wiedzy</p>	<p>W województwie zachodniopomorskim z zakresu objętego gospodarką morską studentów kształci się na 4 uczelniach wyższych: Akademii Morskiej w Szczecinie, Zachodniopomorskim Uniwersytecie technologicznym w Szczecinie, Uniwersytecie Szczecińskim, Politechnice Koszalińskiej. Łącznie na 8 wydziałach, 18 kierunkach i w ponad 50 specjalizacjach. Ponadto na poziomie technikum uczniowie kształcą się w 4 głównych ośrodkach województwa w Kołobrzegu, Darłowie, Świnoujściu i Szczecinie.</p> <p>Oceniając możliwości kształcenia w omawianym obszarze należy podkreślić, iż oferta kształcenia jest bardzo zróżnicowana, umożliwia kształcenie wielu specjalistów niezbędnych do rozwijania specjalizacji. Warto podkreślić szczególne znaczenie Akademii Morskiej w Szczecinie, która jest bezpośrednio związana z kształceniem kadr na kierunkach związanych z</p>

	<p>gospodarką morską. Jeśli mowa o stanie badań naukowych, to głównymi ośrodkami badawczymi w regionie ośrodki akademickie w Szczecinie i Koszalinie oraz cztery uczelnie: Akademia Morska w Szczecinie, Zachodniopomorski Uniwersytet Technologiczny, Uniwersytet Szczeciński i Politechnika Koszalińska to potencjał naukowo-badawczy.</p> <p>Ten potencjał wsparty jest jednym instytutem naukowo-badawczym, a mianowicie Morskim Instytutem Rybackim w Gdyni podległym Ministerstwu Rolnictwa i Rozwoju Wsi, Zakładowi Sortowania i Oznakowania Planktonu w Szczecinie oraz Stacji Badawczej w Świnoujściu. Wśród dokonań AM w Szczecinie (najprężniej działający ośrodek w regionie w dziedzinie gospodarki morskiej) należy wymienić specjalizacje takie jak: inżynieria ruchu morskiego, analiza niezawodności, analiza ryzyka, projektowanie statków, ochrona środowiska, na co wskazuje przedstawiciel AM w Szczecinie, który był uczestnikiem panelu ekspertów. Warta podkreślenia jest kooperacja AM w Szczecinie z Portem w Świnoujściu w zakresie budowy terminala LNG. Uczestnicy panelu szczególnie cenią sobie tę współpracę, gdyż przekłada się ona na konkretne projekty. Szczególne znaczenie będzie tutaj miało wykorzystanie systemu kontroli ruchu statków przy podchodzeniu do nabrzeża.</p>
<p><i>Klaster Morski Pomorza Zachodniego</i></p>	<p>Klaster Morski Pomorza Zachodniego jest powiązaniem kooperacyjnym podmiotów branży morskiej z terenu województwa zachodniopomorskiego. Misją Klastra jest zbudowanie trwałych więzi i wypromowanie nowego wizerunku zintegrowanego i innowacyjnego środowiska interesów morskich poprzez harmonizację działań na rzecz wzmocnienia międzynarodowej pozycji konkurencyjnej regionalnych podmiotów branży morskiej. Realizowane w Kłastrze działania polegają przede wszystkim na optymalnym wykorzystaniu zasobów członków Klastra w realizacji kompleksowych zleceń od pomysłu do realizacji. W ramach struktury organizacyjnej Klastra utworzono osiem grup tematycznych obejmujących: TSL (transport, spedycja, logistyka), porty, sektor stoczniowy, rybołówstwo i przetwórstwo, turystykę wodną, sport i rekreację, ochronę środowiska, edukację, badania i rozwój oraz grupę interdyscyplinarną.</p>
<p><i>Zachodniopomorski Klaster Morski</i></p>	<p>Zachodniopomorski Klaster Morski powstał w wyniku oddolnej inicjatywy firm branży stoczniowej w celu wspierania rozwoju gospodarki morskiej poprzez tworzenie sieci współpracy przedsiębiorstw, samorządu terytorialnego, wyższych uczelni i instytucji otoczenia biznesu. Wspólne działania na rzecz rozwoju przemysłu stoczniowego integrują zachodniopomorskie środowisko branżowe. Klaster jest członkiem European Network of Maritime Clusters i prowadzi intensywne działania polegające na zachęcaniu inwestorów strategicznych do lokowania kapitału lub zleceń na terenie województwa. Zachodniopomorski Klaster Morski działa na rzecz stworzenia dogodnych i stabilnych warunków umożliwiających rozwój firm klastrowych z wykorzystaniem istniejącej w Szczecinie infrastruktury stoczniowej. Klaster włącza się w organizowane spotkania podmiotów gospodarczych z przedstawicielami władz samorządowych, których podstawowym zadaniem jest wypracowanie długofalowej strategii w procesie wspierania regionalnych firm, w celu zwiększania produkcji i zatrudnienia, zwiększenia konkurencyjności na rynkach zagranicznych, nowych inwestycji i wdrażania innowacji.</p>

<p>Bałtyckie Centrum Badawczo-Wdrożeniowe Gospodarki Morskiej</p>	<p>Bałtyckie Centrum Badawczo-Wdrożeniowe Gospodarki Morskiej będzie krajową infrastrukturą badawczą zlokalizowaną w Szczecinie, mającą status majątkowy w formie kapitału założycielskiego, który zostanie objęty m.in. przez sygnatariuszy Listu intencyjnego z grudnia 2012 r. - tj. Akademia Morska w Szczecinie, Uniwersytet Szczeciński, Zachodniopomorski Uniwersytet Technologiczny w Szczecinie, Gmina Miasto Szczecin oraz Urząd Marszałkowski Województwa Zachodniopomorskiego.</p> <p>Centrum będzie składową realizacji strategii Województwa związanej z jego „inteligentną specjalizacją” oraz rozwojem i znaczącym poszerzeniem obszarów wdrożeń innowacyjnych produktów w obszarze gospodarki morskiej. Przy uwzględnieniu potencjału środowiska naukowego projekt utworzenia Centrum ma wyjść naprzeciw przyszłym potrzebom surowcowo - energetycznym Polski oraz aktualnym potrzebom przedsiębiorstw gospodarki morskiej i środowisk naukowo-badawczych.</p> <p>Infrastruktura Bałtyckiego Centrum Badawczo - Wdrożeniowe Gospodarki Morskiej będzie służyła do realizacji badań i innowacyjnych wdrożeń m.in. w zakresie: opracowania systemów zarządzania bezpieczeństwem transportu morskiego; inteligentnych systemów nawigacji i pozycjonowania obiektów nawodnych, podwodnych i pracujących w dnie; systemów oceny ryzyka w transporcie wodnym; bezpieczeństwa eksploatacji obiektów pływających nawodnych i podwodnych; bezpieczeństwa eksploatacji obiektów górnictwa morskiego; eksploracji dna morskiego płytko i głębokowodnego; geodezji morskiej i kartografii; optymalizacji narzędzi i parametrów projektowania, wykonawstwa, i eksploatacji technicznej obiektów pływających i budowli hydrotechnicznych; projektowania, wykonawstwa i eksploatacji technicznej urządzeń wydobywczych; ustalenie innowacyjnych technologii badania niezawodności konstrukcji technicznych, optymalizacji pracy pędników wykorzystywanych do napędu obiektów pływających i urządzeń w gospodarce morskiej; konstrukcji i eksploatacji obiektów pływających napędzanych alternatywnymi źródłami energii i wiatrem; projektowania i analizy wytrzymałości konstrukcji środków transportu wodnego oraz optymalizacji środków i systemów transportowych; projektowania środków transportu wodnego; hydromechaniki, okrętowych systemów przeładunku i transportu; projektowania systemów transportowych; projektowania i badań technicznych stacjonarnych i mobilnych urządzeń chłodniczych i klimatyzacyjnych; projektowania i budowy okrętów; budowy i eksploatacji siłowni okrętowych, budowy obiektów offshore i konstrukcji wielkowymiarowych; projektowania i budowy obiektów oceanotechnicznych; projektowania i budowy systemów energetycznych, badań środowiska morskiego, energetyki morskiej, w tym wiatrowej, czy technologii oczyszczania spalin siłowni okrętowych.</p>
<p>Spotkania konsultacyjne z przedsiębiorcami, grudzień 2013</p>	<p>W ramach nowej perspektywy finansowej 2014-2020 i wynikającego z niej procesu inteligentnych specjalizacji, jako preludeum do przedsiębiorczego odkrywania, Urząd Marszałkowski zorganizował spotkanie z kluczowymi przedsiębiorcami z sektora działalności morskiej i logistyki jako regionalnej specjalizacji. Spotkanie te było poświęcone możliwościom jakie daje nowa perspektywa finansowa Unii Europejskiej na lata 2014-2020, a jego celem było przedstawienie przyjętych na poziomie kraju i regionu założeń (bezpośrednie i pośrednie wsparcie zachodniopomorskich firm), jak również poznanie rzeczywistych</p>

	potrzeb wiodących przedsiębiorców z województwa zachodniopomorskiego w branży działalności morskiej i logistyki.
Przemysł metalowo-maszynowy	
<p>Na terenie województwa dość licznie reprezentowany jest sektor produkcji wyrobów z metalu – to trzecia sekcja z działu przemysłu przetwórczego pod względem wielkości produkcji sprzedanej. Działalność tego typu przedsiębiorstw w regionie związana jest z wieloletnią kooperacją i pracami na rzecz przemysłu stoczniowego. Spadek znaczenia przemysłu stoczniowego staje się impulsem do restrukturyzacji tej specjalizacji i wykorzystania posiadanych technologii do wejścia na inne rynki produktowe. Sektor stoczniowo-metalowy cechuje się bardzo dużym rozdrobnieniem, obejmuje działy PKD: odlewnictwo metali, obróbka metali, różnego rodzaju produkcja narzędzi i urządzeń, produkcja statków, łodzi, lokomotyw oraz naprawa i konserwacja maszyn, statków i łodzi. Sektor ten cechuje bardzo duże rozdrobnienie – wśród podmiotów zaliczonych do tej branży, prawie 95% stanowią mikroprzedsiębiorstwa. Rozkład wielkości podmiotów tego sektora jest zbliżony z rozkładem wielkości wszystkich podmiotów w województwie zachodniopomorskim, dla których występuje bardzo duża koncentracja mikroprzedsiębiorstw przy mniejszym niż 1% udziale dużych firm. Specyfika sektora – zwłaszcza komponentu stoczniowego do jakiego zaliczamy produkcję małych i średnich jachtów wykonanych z laminatów polimerowych, powoduje że jego udział w eksporcie jest wyższy niż np. branży budowlanej, i stanowi 7,8% ogólnego eksportu województwa. Nadmorskie położenie jest warunkiem koniecznym ze względów logistycznych dla lokowania inwestycji, które charakteryzują przemysł wielkogabarytowy. Ponadto uwarunkowania historyczne sprawiły, że w województwie zachodniopomorskim powstało wiele przedsiębiorstw produkujących elementy metalowe, często jako poddostawcy dla dużych przedsiębiorstw.</p>	
Potencjał obszaru	<p>Obecne wydarzenia związane z restrukturyzacją sektora stoczniowego w województwie i stopniowym przechodzeniem w stronę produkcji wielkogabarytowych konstrukcji metalowych (w tym do produkcji energii odnawialnej), potwierdzają możliwość dalszego dynamicznego rozwoju tak zdefiniowanej specjalizacji. Zauważa się również potencjał jaki niesie za sobą energia odnawialna, polskie stocznie, a zwłaszcza zachodniopomorskie, mogą rozwijać się w kierunku budowy elementów morskiej energetyki wiatrowej.</p> <p>Obecnie w województwie zachodniopomorskim najbardziej aktywnym zakładem związanym z przemysłem stoczniowym, jest Szczecińska Stocznia Remontowa „GRYFIA” S.A., która zatrudnia ponad 1 200 osób. Zajmuje się ona remontami, przebudową oraz budową nowych statków. Portfel zamówień Stoczni „Gryfia” , wbrew sytuacji kryzysowej na rynkach żeglugowych, nie zmalał, gdyż wielu armatorów w oczekiwaniu na kontrakty przewozowe poddały swoje statki remontom, wykorzystując czas dekoniunktury. W odniesieniu do polskich stoczni zastosowanie znajdują postulaty dotyczące przemysłu okrętowego w Europie. Przemysł ten może odnaleźć swoją niszę w produkcji jednostek specjalistycznych produkowanych dla wymagającego klienta, a także w branży około stoczniowej (pogłębiarki, urządzenia do eksploatacji dna morskiego, energetyka wiatrowa).</p> <p>W zakresie uwarunkowań przestrzennych i logistycznych, mamy do czynienia ze znacznym pozytywnym wpływem</p>

	<p>lokalizacji województwa zachodniopomorskiego na potencjał eksportowy tej specjalizacji. Związane jest to głównie z dużą dostępnością do transportu wodnego, który otwiera możliwości wysyłki produktów do wielu miejsc na całym świecie, a szczególnie istotne jest w przypadku dużych konstrukcji metalowych, dla których często nie ma w praktyce alternatywy jeżeli chodzi o transport inny niż morski, zatem muszą być produkowane w bezpośredniej bliskości miejsca załadunku.</p> <p>W przypadku pozostałych produktów omawianych przemysłów, główną rolę pełni transport kołowy, tak więc w naturalny sposób przedsiębiorstwa dążą do lokowania się w miejscach o dobrym dostępie do infrastruktury drogowej. Znaczenie transportu lotniczego dla branży jest marginalne i ogranicza się w praktyce jedynie do najbardziej wyspecjalizowanych urządzeń technicznych i podzespołów, o niewielkiej wadze i gabarytach. Nie bez znaczenia jest fakt, iż województwo graniczy z Republiką Federalną Niemiec, gdzie produkuje się kilkadziesiąt razy więcej energii z OZE niż w Polsce. To rodzi wiele możliwości, między innymi: Dostęp do dużego rynku zbytu; Rynek dla usług serwisowych; Możliwości korzystania z doświadczeń Niemieckich. Bliskość rynku niemieckiego jest również szansą nie tylko dla części przemysłu metalowego związanej z OZE. Również inne produkty przemysłu metalowo-maszynowego znajdują swoich odbiorców u naszego zachodniego sąsiada, który jest głównym partnerem handlowym województwa. Również pobliskie rynki skandynawskie stanowią istotną szansę dla dalszego rozwoju sektora.</p>
<p>Potencjał badawczo – naukowy i transfer wiedzy</p>	<p>Branża metalowo-maszynowa jest w dużym stopniu nasycona technologią. Jak pokazują dane na temat aktywności patentowej, w ramach tego obszaru występuje stosunkowo duża aktywność, zarówno w kraju jak i w województwie. Główny potencjał naukowy regionu koncentruje się głównie w ramach uczelni technicznych, czyli Zachodniopomorskiego Uniwersytetu Technologicznego, Politechniki Koszalińskiej oraz Akademii Morskiej w Szczecinie. Aktywność naukowo-badawcza na tle kraju nie jest wiodąca (jedynym wyjątkiem są w tym przypadku technologie morskie), zwłaszcza w porównaniu z najsilniejszymi ośrodkami, jednak ma ona w regionie swoje tradycje i osiągnięcia, zatem stanowi dobrą podstawę do dalszego rozwoju.</p> <p>Warto zwrócić uwagę, iż w tym obszarze tematycznym realizowany jest jedyny w województwie kierunek zamawiany (w ramach projektu „Inżynier Pilnie Poszukiwany”, realizowany przez Politechnikę Koszalińską) o tematyce: mechanika i budowa maszyn, inżynieria materiałowa i mechatronika.</p> <p>Jak wskazują dane na temat wyników działalności naukowej, jest to najbardziej aktywny obszar w regionie jeżeli chodzi o praktyczne zastosowanie prac wdrożeniowych. Uczelnie techniczne regionu uczestniczą również aktywnie w procesie transferu technologii do przedsiębiorstw, głównie poprzez swoje wyspecjalizowane agendy: Regionalne Centrum Innowacji i Transferu Technologii – ZUT, Park Naukowo-Technologiczny Politechniki Koszalińskiej – PK, Centrum Transferu Technologii Morskich – AM. Istotną rolę w rozwoju tej specjalizacji w województwie ma również powołany w 2011 roku klastrowy „Metalika”. Skupia on 17 podmiotów, głównie z południa województwa (w tym Państwową Wyższą Szkołę Zawodową w Wałczu i tamtejszy Powiatowy Urząd Pracy).</p>

	<p>Firmy skupione w ramach klastra w roku 2010 osiągnęły łączną sprzedaż na poziomie 186 mln zł zatrudniając około 1260 pracowników. W ramach działania tej inicjatywy realizowana jest współpraca z Metal Cluster Berlin- Brandenburgia oraz nawiązano relacje z klastrami skandynawskimi. Ponadto trwają prace nad stworzeniem europejskiej sieci klastrów mechatronicznych (EuropeanMechatronics Network "EuroMec"), w których uczestniczy klaster „Metalika”.</p> <p>Przemysł metalowo-maszynowy jest również bardzo silnie powiązany z innymi obszarami aktywności gospodarczej regionu, i stanowi niezbędne uzupełnienie innych branż w ramach całego łańcucha tworzenia wartości. Główne branże powiązane z omawianym przemysłem, to: Morska, Budowlana, Rolnicza, Energetyczna, Drogownictwo, Motoryzacyjna, Transportowo-logistyczna, OZE, Sportowo-rekreacyjna. Wymienione branże wpisują się w znacznej mierze w pozostałe potencjalne specjalizacje regionu, co stanowi istotny argument za dalszym rozwijaniem tej specjalizacji.</p>
<p><i>Klaster Metalowy METALIKA</i></p>	<p>Klaster Metalowy „METALIKA”, inicjatywa klastrowa zawiązana w marcu 2011 roku skupia kilkanaście przedsiębiorstw z branży metalowej oraz branż komplementarnych z województw zachodniopomorskiego, wielkopolskiego oraz pomorskiego. Partnerami instytucjonalnymi Klastra są: Starostwo Powiatowe w Wałczu, Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Wałczu oraz Powiatowy Urząd Pracy. Patronat honorowy nad Klastrem objęli Rektorzy Uniwersytetu Szczecińskiego oraz Zachodniopomorskiego Uniwersytetu Technologicznego. Firmy działające w ramach Klastra w 2010 roku osiągnęły łączną sprzedaż na poziomie 186 mln zł, zatrudniając około 1260 pracowników. Celem inicjatywy klastrowej jest dynamiczny rozwój i zwiększenie skali kooperacji wewnętrznej. Dzięki unikatowej w skali kraju konstrukcji Klastra pod względem zasobów i umiejętności firm stowarzyszonych w inicjatywie, oferowana jest kompleksowa realizacja specjalistycznych zamówień z branży metalowej. Posiadane przez Klaster zasoby charakteryzują się wysoką innowacyjnością technologiczną, która wpływa na użyteczność oferowanych produktów i usług.</p>
<p><i>Zachodniopomorski Klaster Morski</i></p>	<p>Zachodniopomorski Klaster Morski powstał w wyniku oddolnej inicjatywy firm branży stoczniowej w celu wspierania rozwoju gospodarki morskiej poprzez tworzenie sieci współpracy przedsiębiorstw, samorządu terytorialnego, wyższych uczelni i instytucji otoczenia biznesu. Wspólne działania na rzecz rozwoju przemysłu stoczniowego integrują zachodniopomorskie środowisko branżowe. Klaster jest członkiem European Network of MaritimeClusters i prowadzi intensywne działania polegające na zachęcaniu inwestorów strategicznych do lokowania kapitału lub zleceń na terenie województwa. Klaster oferuje usługi w zakresie budowy jednostek i elementów kadłubów, remontu statków i konstrukcji morskich i przebudowy statków. Wyspecjalizowane firmy w zakresie elektroniki morskiej dostarczają najnowocześniejsze rozwiązania wspomagające m.in. nawigację jednostkami pływającymi. Stały dostęp do nabrzeży portowych, możliwość prowadzenia prac remontowych we własnych dokach, na miejscu u klienta, w trakcie rejsu, jak i jakość prac potwierdzana licznymi certyfikatami, stanowią o dużej konkurencyjności podmiotu na arenie międzynarodowej.</p>

<p>Spotkania konsultacyjne z przedsiębiorcami, grudzień 2013</p>	<p>W ramach nowej perspektywy finansowej 2014-2020 i wynikającego z niej procesu inteligentnych specjalizacji, jako preludeum do przedsiębiorczego odkrywania, Urząd Marszałkowski zorganizował spotkanie z kluczowymi przedsiębiorcami z sektora przemysłu metalowo-maszynowego jako regionalnej specjalizacji. Spotkanie te było poświęcone możliwościom jakie daje nowa perspektywa finansowa Unii Europejskiej na lata 2014-2020, a jego celem było przedstawienie przyjętych na poziomie kraju i regionu założeń (bezpośrednie i pośrednie wsparcie zachodniopomorskich firm), jak również poznanie rzeczywistych potrzeb wiodących przedsiębiorców z województwa zachodniopomorskiego w branży przemysłu metalowo-maszynowego.</p>
<p>Usługi przyszłości</p>	
<p>Gospodarka oparta na wiedzy stanowi określenie współczesnego etapu rozwoju gospodarki, gdzie wiedzę, która odgrywa decydującą rolę w stymulowaniu rozwoju gospodarczego i społecznego rozumie się jako zdolność do działania. Motorem dla wzrostu gospodarczego są niewątpliwie wiedza, innowacje, badania naukowe i umiejętności ich komercjalizacji, jak również metody generowania nowych idei i pomysłów, czy umiejętne zarządzanie wiedzą i technologią w przedsiębiorstwie. Usługi oparte na wiedzy to część gospodarki, której rozwój zdeterminowany jest wiedzą technologiczną oraz oparte na niej innowacje, które mogą być wykorzystane do produkcji nowych usług najpierw przez przedsiębiorstwa innowacyjne, a następnie, wskutek dyfuzji innowacji, przez inne przedsiębiorstwa. Według wyników badań OECD szacowanych dla najbardziej rozwiniętych krajów, firmy obecnie inwestują w wartości niematerialne i prawne związane z innowacjami (B+R, oprogramowania, know-how) niemal tyle ile inwestują w tradycyjne formy kapitału.</p>	
<p>Potencjał obszaru</p>	<p>Województwo jest regionem o bardzo znacznym udziale usług w gospodarce, które przynoszą 70% wartości dodanej brutto wytwarzanej w regionie. Ponad połowę wartości dodanej powstaje w sektorze usług rynkowych. Udział usług nierynkowych prawie dorównuje udziałowi przemysłu. Udział rolnictwa nie przekracza 5%. Region ma charakter usługowy, lecz znaczna część tych usług związana jest z transportem i podróżami, w tym turystycznymi. Przynoszące wartość dodaną i przychody obroty ładunków i ruch pasażerów nie wynika z potencjału produkcyjnego regionu.</p> <p>W sektorze ICT pojawiają się wciąż nowe przedsiębiorstwa. W większości są to mikroprzedsiębiorstwa zatrudniające do 9 pracowników, ale nie rzadkie są także przypadki zakładania w regionie dużych oddziałów firm międzynarodowych. Przykładem takiej firmy jest Mobica, w szczecińskiej filii będą prowadzone prace nad projektami związanymi z przyszłością technologii mobilnych, m.in. na zlecenie klientów z Doliny Krzemowej. Mobica należy do światowej czołówki dostawców oprogramowania dla urządzeń mobilnych. W rankingu 100 firm według Sunday Times Tech Track 100 Mobica została wymieniona jako jedna z czterech najszybciej rozwijających się firm z prywatnym kapitałem w branży technologicznej.</p> <p>W sektorze BPO wymienić należy UniCredit Business Integrated Solutions Austria GmbH Oddział w Polsce, szczeciński oddział organizacji METRO SERVICES zapewniający obsługę finansowo-księgową marek METRO GROUP takich jak: METRO / MAKRO Cash & Carry, a także hipermarketów Real. Wymienić także należy Stream International Sp. z o.o., która jest</p>

	<p>międzynarodowym liderem w dynamicznie rozwijającej się branży obsługi klienta. Specjalizuje się w dostarczaniu najwyższej jakości wsparcia technicznego globalnym liderom rynku technologii informatycznych, elektroniki komunikacyjnej oraz komunikacji. Ta wyspecjalizowana w zakresie outsourcingu firma zatrudnia około 350 osób, które z powodzeniem wspierają światowych producentów branży IT i elektroniki.</p> <p>Wielkość zatrudnienia nie jest najważniejszym wskaźnikiem znaczenia prowadzonej działalności. Wizytówką regionu jest znana w Polsce i zagranicą firma hostingowa przedsiębiorstwo Home.PL, a także firma Red Sky, właściciel najpopularniejszej na świecie wyszukiwarki multimedialnej FileTube.com. Własną specjalizację informatyczną posiada Zakład Techniki Obliczeniowej w Koszalinie dostarczający oprogramowania dla administracji publicznej, a także szczecińskie Unizeto Technologies rozwijające w sposób unikatowy rozwiązania dotyczące podpisu elektronicznego.</p>
<p>Institucje otoczenia usług opartych na wiedzy</p>	<p>Pomorze Zachodnie zainteresowane rozwojem tego obszaru działalności gospodarczej zapewnia możliwie szerokie wsparcie instytucjonalne dla przedsiębiorstw już działających, jak i podejmujących działalność w tym obszarze. Dąży w ten sposób do ograniczenia ryzyka podejmowanego przez te podmioty. Wsparcie dotyczy bowiem ułatwienia kwestii formalnoprawnych, organizacyjnych, techniczno-technologicznych oraz logistycznych. W pierwszym rzędzie nastawione są jednak na wspieranie innowacyjności. Większość instytucji wspierających usługi oparte na wiedzy zlokalizowane są w Szczecinie i Koszalinie.</p> <p>Szczeciński Park Naukowo - Technologiczny Sp. z o.o. jest zarządcą Technoparku Pomerania. Jest to zespół obiektów, gdzie realizowane są programy wsparcia rozwoju przedsiębiorstw, wynajem biur oraz świadczenie usług w centrum danych.</p> <p>SERVICE INTER-LAB Centrum Transferu Wiedzy i Innowacji dla Sektora Usług to nowoczesny ośrodek wsparcia innowacyjności przedsiębiorstw, którego celem jest wieloaspektowy i wielokierunkowy transfer wiedzy pomiędzy nauką i biznesem. Ośrodek jest wyposażony w nowoczesną infrastrukturę, którą zlokalizowano w nowoczesnym obiekcie. Jego zadaniem jest – dzięki rozbudowanej infrastrukturze i dostępowi do informacji – świadczenie usług na rzecz przedsiębiorców, podnoszenia poziomu nauczania studentów oraz komercjalizacji wyników badań naukowców.</p> <p>Naczelna Organizacja Techniczna w Koszalinie jest jednostką wspierającą innowacyjną przedsiębiorczość. Wsparcia udziela kadra o wieloletnim doświadczeniu naukowym i technicznym. Koszaliński NOT tworzy pomost pomiędzy zapleczem naukowo-badawczym, a przedsiębiorstwami, zapewniając niezbędny w biznesie transfer informacji i profesjonalnej wiedzy.</p> <p>Regionalne Centrum Innowacji i Transferu Technologii (RCliTT)- jako jednostka ogólnouczelniana Zachodniopomorskiego Uniwersytetu Technologicznego. Głównymi celami RCliTT jest tworzenie kultury innowacji i przedsiębiorczości, inicjowanie i wspieranie współpracy między środowiskiem akademickim a biznesowym, zwiększenie skuteczności procesu udostępniania i wdrażania do gospodarki innowacyjnych technologii, inicjowanie i usprawnianie transferu technologii z sektora badawczo-rozwojowego do gospodarki.</p> <p>Koszaliński Park Technologiczny, którego celem jest wsparcie tworzenia i rozwoju przedsiębiorstw z obszaru nowych i</p>

	<p>czystych ekologicznie technologii (głównie informatycznych i telekomunikacyjnych), który prowadził będzie do wzrostu innowacyjności gospodarki, a co za tym idzie, do wzrostu atrakcyjności i konkurencyjności gospodarczej regionu.</p> <p>Pomeranus SEED, to projekt realizowany przez Polską Fundację Przedsiębiorczości mający na celu zwiększenie liczby innowacyjnych firm. Pomoc projektu skierowana na uruchomienie innowacyjnych pomysłów z zakresu ICT. Adresatami są naukowcy, oraz osoby i zespoły dysponujące nowatorskimi pomysłami.</p>
<p>Potencjał badawczo – naukowy i transfer wiedzy</p>	<p>W odniesieniu do obszaru usług opartych na wiedzy można stwierdzić, iż w regionie funkcjonuje kilka ośrodków o unikatowym wymiarze w skali ogólnopolskiej i europejskiej.</p> <p>Przede wszystkim wymienić należy Wydział Zarządzania i Ekonomiki Usług Uniwersytetu Szczecińskiego. Jest to wydział składający się z 18 katedr, które nie tylko prowadzą badania podstawowe z zakresu zarządzania i ekonomiki usług, ale także nowoczesnie kształcą. Jest to niezwykle prężny ośrodek, który wyznacza główne kierunki rozwoju sektora usług opartych na wiedzy oraz wspiera kadrowo i szkoleniowo zachodniopomorską przedsiębiorczość. Ma pełne prawa akademickie do samodzielnego nadawania stopni i tytułów naukowych.</p> <p>Oprócz WZIEU funkcjonują jeszcze inne ośrodki naukowo-dydaktyczne na poziomie szkolnictwa wyższego zajmujące się usługami opartymi na wiedzy. Chociaż jednostki te nie mają w nazwie terminu „usługi”, to właśnie w tym wymiarze naukowo i dydaktycznie się specjalizują. Wystarczy tu wskazać Pomorski Uniwersytet Medyczny, czy wybrane wydziały Zachodniopomorskiego Uniwersytetu Technologicznego, zwłaszcza jeśli chodzi o Wydział Ekonomiczny oraz Wydział Informatyki tej uczelni. Także na wspomnianym Uniwersytecie Szczecińskim wskazać należy jednostki rozwijające badania okołobiznesowe oraz kształcenie konsultantów i ekspertów, m.in.: Wydział Nauk Ekonomicznych i Zarządzania, Wydział Prawa i Administracji, podobnie Instytut Psychologii czy Instytut Socjologii z Wydziału Humanistycznego.</p> <p>Na Politechnice Koszalińskiej działa Wydział Nauk Ekonomicznych oraz Instytut Wzornictwa. W Szczecinie rozwija się Akademia Sztuki, która stymuluje rozwój przemysłu kreatywnego. Specjalistów dostarcza prywatna Koszalińska Wyższa Szkoła Nauk Humanistycznych. We wszystkich większych miastach regionu funkcjonują wydziały zamiejscowe uczelni spoza regionu: Poznania, Gdańska, Warszawy, Łodzi. Także w Koszalinie od wielu lat funkcjonuje Wyższe Seminarium Duchowne Diecezji Koszalińsko-Kołobrzeskiej. Wreszcie MON posiada w Koszalinie Centrum Szkolenia Sił Powietrznych. Szeroki wachlarz oferty edukacji na poziomie wyższym wzmacnia otwartość i kreatywność środowiska naukowego.</p> <p>Akademia Morska w Szczecinie jest – obok Gdyni – unikatową szkołą wyższą kształcąca nie tylko kadry morskie, ale także kadry pracujące w usługach portowych i logistycznych, informatyce morskiej i portowej, geodezji i kartografii. Uzupełnieniem oferty wyższego szkolnictwa publicznego jest oferta szkół prywatnych. Wysoką gotowość dostosowania do oczekiwań otoczenia wykazują m.in. Zachodniopomorska Szkoła Biznesu, Wyższa Szkoła Bankowa, czy Collegium Balticum. Korzystają one z wysokokwalifikowanych kadr naukowych oraz rozwiniętej bazy dydaktycznej. Istnieje wreszcie liczna lista podmiotów zajmujących się szkoleniami zawodowymi, szkoleniem dorosłych, przekwalifikowaniem, doksztalaniem i</p>

	<p>rozwojem kwalifikacji profesjonalnych.</p> <p>W podsumowaniu można stwierdzić, że Pomorze Zachodnie jest na tle kraju szczególnie predysponowane do rozwoju usług opartych na wiedzy. Wynika to z wyjątkowych zasobów naukowych, zaplecza badawczo-rozwojowego oraz szerokiej oferty edukacyjnej na poziomie wyższym. Struktura ta funkcjonuje już od kilkunastu lat, co skutkuje dostępem do licznych kadr – absolwentów - posiadających szerokie kompetencje i doświadczenie.</p>
Klaster ICT Pomorze Zachodnie	<p>Klaster ICT Pomorze Zachodnie to stowarzyszenie najdynamiczniej rozwijających się firm informatycznych województwa zachodniopomorskiego. Klaster powstał, by wspierać przedsiębiorców działających na rynku usług i rozwiązań technologii informatycznych. Stowarzyszenie zrzesza firmy świadczące zróżnicowane usługi związane z technologiami informatyczno-telekomunikacyjnymi, jednostki badawczo- rozwojowe działające na rzecz rozwoju tych technologii oraz instytucje otoczenia biznesu wspierające działalność Klastra. Partnerem strategicznym Klastra oraz siedzibą stowarzyszenia jest Technopark Pomerania. Klaster oferuje swoim uczestnikom możliwość podnoszenia kompetencji pracowników w zakresie: zarządzania projektami informatycznymi, programowania czy testowania. Członkowie klastra mają możliwość uczestnictwa w targach CeBIT, konwentach Informatyków i Administracji Samorządowej, będących corocznymi spotkaniami przedstawicieli administracji i firm branży ICT w celu wymiany dobrych praktyk w zakresie e-administracji.</p>
Spotkania konsultacyjne z przedsiębiorcami, luty 2014	<p>W ramach nowej perspektywy finansowej 2014-2020 i wynikającego z niej procesu inteligentnych specjalizacji, jako preludeum do przedsiębiorczego odkrywania, Urząd Marszałkowski zorganizował spotkanie z kluczowymi przedsiębiorcami z sektora usług przyszłości jako regionalnej specjalizacji. Spotkanie te było poświęcone możliwościom jakie daje nowa perspektywa finansowa Unii Europejskiej na lata 2014-2020, a jego celem było przedstawienie przyjętych na poziomie kraju i regionu założeń (bezpośrednie i pośrednie wsparcie zachodniopomorskich firm), jak również poznanie rzeczywistych potrzeb wiodących przedsiębiorców z województwa zachodniopomorskiego w branży usług przyszłości.</p>
Możliwości rozwoju i potencjał innowacyjny	<p>Potencjał sektorów usług opartych na wiedzy skoncentrowany jest w największych miastach regionu: Szczecinie, Koszalinie, Stargardzie Szczecińskim, Kołobrzegu, Świnoujściu, Szczecinku i Świnoujściu. Szczególnie silnie o zlokalizowanie w mieście zakładów z sektora ICT oraz BPO zabiega Szczecin.</p> <p>Miasto Szczecin wskazało działalność ICT oraz BOP jako swoje specjalności rozwojowe oferując inwestorem znaczne ulgi inwestycyjne oraz w opłatach lokalnych. W mieście funkcjonują nowoczesne budynki biurowe: Pazim, Oxygen Office, Technopark Pomerania oraz Brama Portowa. Powstają nowe obiekty: Piastów Office Center, Lastadia Office, Baltic Business Park oraz Hanza Tower.</p> <p>Należy podkreślić, iż inwestycje prowadzone są przez prywatne podmioty, które dobrze je skalkulowały. Są one odpowiedzią na istniejący popyt na nowoczesne powierzchnie biurowe. Koszty ich wynajmu są niższe niż w innych polskich miastach. Przy jednocześnie relatywnie niższych stawkach wynagrodzeń w regionalnych jednostkach IT, F&A czy Call Center w</p>

	<p>stosunku do przeciętnych wynagrodzeń.</p> <p>Sektor usług dla biznesu rozwija się w Polsce w tempie dwucyfrowym i ten poziom prawdopodobnie utrzyma się przez kilka najbliższych lat. Centra już obecnie mają zabezpieczone kontrakty na 3-5 lat, bowiem zadań podejmowanych przez polskie centra, ze względu na ich specjalizację, nie da się przenieść do Chin czy Indii. W województwie zachodniopomorskim wciąż występują duże rezerwy związane z rozwojem ICT poprzez pracę na odległość.</p>
Turystyka i zdrowie	
<p>Turystyka zdrowotna obejmująca turystykę uzdrowiskową (poprawa ogólnego stanu zdrowia oraz leczenie różnego rodzaju schorzeń), turystykę medyczną (podróże poza granice kraju w celu skorzystania z opieki medycznej kraju odwiedzanego) i turystykę spa&wellness (wyjazdy do specjalnych ośrodków, mające na celu poprawę kondycji fizycznej i psychicznej). Pomorze Zachodnie to jeden z najbardziej zróżnicowanych turystycznie regionów w Polsce. Turystów z kraju i z zagranicy przyciągają liczne ośrodki lecznicze i wypoczynkowe w Szczecinie i w pasie nadmorskim, jak również znane uzdrowiska w Świnoujściu, Kamieniu Pomorskim, Kołobrzegu, Połczynie Zdroju i Dąbkach. Niezaprzeczalne i niespotykane walory klimatyczne regionu, morską, nasyconą jodem bryza, pokłady leczniczej borowiny i solanki są podstawą rozwiniętej sieci usług, zabiegów leczniczych, rehabilitacyjnych oraz usług spa&wellness, świadczonych w oparciu o bogatą bazę zabiegową. Nie bez znaczenia jest również silna sieć ośrodków spa, która jest charakterystyczna dla Województwa Zachodniopomorskiego, przede wszystkim dla pasa nadmorskiego i jest cennym elementem przyciągającym turystów i kuracjuszy.</p>	
Potencjał obszaru	<p>Turystyka w województwie jest jedną z najważniejszych gałęzi gospodarki. Zachodniopomorskie, ze względu na dostępność komunikacyjną, jest atrakcyjnym regionem dla bezpośrednich usługobiorców z Niemiec i Skandynawii, co szczególnie widoczne jest w odniesieniu do usług prozdrowotnych i wizerunkowych. Zwłaszcza usługi stomatologiczne i medycyna plastyczna rozwija się w regionie bardzo intensywnie. Z racji położenia regionu w rozwoju jego specjalizacji największą rolę będzie odgrywała turystyka zdrowotna i biznesowa. Uzupełnieniem tych rodzajów turystyk będą głównie turystyki związane z różnego rodzaju emocjami (poznawcza), pasjami, bądź też wykorzystaniem walorów przyrodniczo kulturowych WZP.</p> <p>Obecnie wąsko rozumiany sektor turystyczny to ok 5% zarejestrowanych w WZP podmiotów. W zależności od wskaźników region zajmuje w każdej kategorii miejsca w pierwszej piątce w rankingach krajowych. Województwo zachodniopomorskie dysponuje szeroką bazą noclegową o bardzo dobrym standardzie. Każdy turysta znajdzie miejsce, w którym będzie mógł wypocząć. Na terenie regionu znajdują się bowiem liczne hotele, pensjonaty, ośrodki wczasowe, schroniska czy campingi świadczące usługi wysokiej jakości. Zachodniopomorskie zajmuje 1 miejsce w kraju pod względem liczby miejsc noclegowych, liczby miejsc noclegowych na 1 000 mieszkańców.</p>
Możliwości rozwoju i potencjał innowacyjny	<p>Obecnie specjalizację na tle innych regionów wyróżnia przede wszystkim wysoki stopień koncentracji a także liczba miejsc noclegowych. Niestety w dłuższym okresie czasu wydaje się iż czynnik ten jest niewystarczający do wygrania konkurencji z</p>

	<p>innymi regionami. Tym bardziej że postępująca ochrona rodzimych rynków może w pewnym momencie spowodować osłabienie napływu klientów usług prozdrowotnych z kierunków niemieckiego i skandynawskiego.</p> <p>Możliwości rozwojowe należy upatrywać przede wszystkim w specjalizacji usług, oferowaniu złożonych produktów turystycznych a także wykorzystaniu walorów i atrakcji turystycznych rzek i pojezierzy woj. zachodniopomorskiego. Oferowanie bardziej złożonych produktów turystycznych skutkować będzie również ich zwiększoną dochodowością ekonomiczną. Ważnym aspektem będzie rozwój turystyki prozdrowotnej a także turystyki wellness&spa. Kluczowe dla wykorzystania bazy całorocznej będzie również otwarcie się na turystykę biznesową a w szczególności kongresową.</p> <p>Dla rozwoju branży turystycznej kluczowe będzie koncentracja kapitałowa przedsiębiorstw, zwiększenie powiązań kooperacyjnych, stworzenie silnych organizacji klastrowych, a także zwiększenie powiązań pomiędzy sferą nauki i biznesu. Kluczowym dla rozwoju potencjału innowacyjnego powinno być powołanie międzysektorowego instytutu – placówki zajmującej się holistycznym rozwojem branży turystycznej (zarówno od strony infrastrukturalnej, budowania kapitału społecznego, zarządzania, obsługi klienta poprzez procesy w obsłudze i świadczenia usług typu spa&wellness). Instytut ten wspólnie z klastrem turystycznym LOT-ami i innymi organizacjami branżowymi powinny pełnić rolę animatora rozwoju turystycznego regionu.</p> <p>Kluczowe dla branży turystycznej będzie rozwój usług wspieranych ICT. Całkowita sprzedaż usług turystycznych w Polsce wzrosła o 9 proc. w 2011 roku w stosunku do roku ubiegłego, osiągając prawie 4 mld USD. Natomiast sprzedaż usług turystycznych online stanowiła 8,7 proc. wartości tego rynku w Europie Wschodniej.</p> <p>Analitycy przewidują, że w 2013 roku sprzedaż usług turystycznych w Polsce wzrośnie do 4,6 mld USD, a usługi zakupione przez Internet będą stanowić 36 proc. Ich wartość sięgnie 1,7 mld USD. Szczególnie lokalnie będzie ważny rozwój sektora usług obsługiwanych przez urządzenia mobilne nie tylko w zakresie płatności, przewodników ale i sprzedaży poszczególnych usług. Następuje również konieczność rozwijania usług spersonalizowanych o natychmiastowym i bezpośrednim dostępie o których informacje są łatwo dostępne w wielu źródłach. Szczególną uwagę zwraca się na zmiany oczekiwań i zachowań konsumentów i potrzebę dostosowania się do nich.</p>
--	---

II. DZIAŁANIA NIEZBĘDNE DO PODJĘCIA W CELU WYPEŁNIENIA WARUNKU EX-ANTE DLA 1. CELU TEMATYCZNEGO W LATACH 2014-2015

Problem	Solution / Zaproponowane rozwiązanie	Actions / Działania	Timing / data realizacji	Etap realizacji Strategii S3
<p>Brak pełnych i wystarczających informacji dotyczących przebiegu, uwarunkowań i efektów procesu przedsiębiorczego odkrywania w województwie, w tym także w aspektach: terytorialnym, ponadregionalnym oraz współpracy ze sferą nauki.</p>	<p>Zbadanie potencjału w zakresie "przedsiębiorczego odkrywania" w trzech obszarach:</p> <p>1) <u>Stan</u>: wiedza, know-how, kapitał relacyjny,</p> <p>2) <u>Aktywność</u>: eksperymentowanie, patentowanie, prototypy, współpraca z sektorem nauki, inicjatywy, klastry i inne formy współpracy sieciowej.</p> <p>3) <u>Wsparcie</u>: Czy i w jaki sposób IOB w regionie wspierają ten proces? Jakich usług brakuje?</p>	<p>A1: Indywidualne, pogłębione wywiady z przedstawicielami firm posiadających potencjał rozwojowy. Badane zagadnienia: potrzeby, bariery, deficyty, plany rozwojowe, zaplecze B+R, internacjonalizacja, o charakter kooperacji z odbiorcami i dostawcami, dzięki czemu możliwe będzie identyfikacja łańcucha wartości dodanej. Wyniki badania powinny umożliwić zidentyfikowanie kluczowych firm i klastrów w regionie w poszczególnych obszarach specjalizacji.</p> <p>A2: Ocena potencjału zachodniopomorskich uczelni pod względem zaspokojenia popytu przedsiębiorców na badania związane z inteligentnymi specjalizacjami. Sposób realizacji: wywiady oraz spotkania seminaryjne.</p> <p>A3: Spotkania warsztatowe (w ramach tworzenia kontraktów</p>	<p>A1: VII 2014</p> <p>A2: X 2014</p>	<p>I</p>

ACTION PLAN WYPEŁNIENIA WARUNKU EX-ANTE DLA 1. CELU TEMATYCZNEGO (SMART SPECIALIZATION)

	<p>Zbadanie "potencjału różnicowania" specjalizacji regionalnych:</p> <ul style="list-style-type: none"> - okazje rynkowe do zmiany, modernizacji lub dywersyfikacji profilu działalności - możliwość wykorzystania dotychczasowych kwalifikacji pracowników oraz pozostałych czynników produkcji - wsparcie ze strony nauki - możliwa pomoc ze strony IOB - faktyczna aktywność 	<p>samorządowych) z samorządami powiatów i gmin w regionie – poznanie ich planów rozwojowych, propozycja współpracy, przedstawienie zakresu procesu inteligentnych specjalizacji..</p> <p>A4: Rozpoznanie potencjału, profilu działania i potrzeb Instytucji Otoczenia Biznesu w regionie w celu oceny ich przydatności do wdrażania Regionalnej Strategii Inteligentnych Specjalizacji.</p>	<p>A3: VI 2014</p> <p>A4: X 2014</p>	
	<p>Pozycjonowanie w skali ponadregionalnej:</p> <ul style="list-style-type: none"> - miejsce w globalnym łańcuchu wartości, - unikatowość (czy nie ma duplikowania), - jakie są/mogą być źródła synergii 	<p>A5: Opracowanie eksperckie przedstawiające stan i perspektywy inteligentnych specjalizacji regionu na tle gospodarki światowej, w tym ich miejsce i rolę w globalnych łańcuchach wartości.</p>	<p>IX 2014</p>	<p>I</p>
<p>Niepełna partycypacja wszystkich interesariuszy w decydowaniu o kierunkach innowacyjnego rozwoju regionu, w tym m.in.:</p> <ul style="list-style-type: none"> - niewdrożona zasada "kolektywnego przywództwa" - brak rozwiązań organizacyjnych i instytucjonalnych zapewniających jednolite i wspólne wsparcie wszystkich typów innowacyjności 	<p>Stworzenie mechanizmów i narzędzi zarządzania i koordynacji procesu rozwoju inteligentnych specjalizacji w regionie przy spełnieniu następujących warunków:</p> <ul style="list-style-type: none"> - udział interesariuszy z różnych środowisk i szczebli, - powołane struktury powinny zapobiec przywłaszczeniu procesu przez grupy nacisku, czy też znaczące podmioty regionalne, - zapewnienie zasady "kolektywnego przywództwa", tak aby każdy z interesariuszy mógł odegrać znaczącą 	<p>A6: Powołanie struktur zarządzających procesem rozwoju inteligentnych specjalizacji, w tym grupy sterującej, grupy doradczo-ekspertycznej oraz zespołów roboczych zajmujących się poszczególnymi specjalizacjami,</p> <ul style="list-style-type: none"> - przy udziale nie tylko przedsiębiorców, sfery B+R oraz administracji lecz także organizacji obywatelskich, - przy kluczowym wykorzystaniu istniejącej Regionalnej Rady ds. Innowacji i Nowoczesnych Technologii. 	<p>VI 2014</p>	<p>II +V</p>

ACTION PLAN WYPEŁNIENIA WARUNKU EX-ANTE DLA 1. CELU TEMATYCZNEGO (SMART SPECIALIZATION)

	rolę przynajmniej na jednym z etapów procesu, - zapewnienie wdrożenia nie tylko innowacji technologicznych lecz także usługowych, społecznych oraz innowacji w sektorze publicznym.	A7: Dla poszczególnych obszarów specjalizacji wyłonienie „animatorów” - czyli osób lub organizacji dysponujących interdyscyplinarną wiedzą bądź doświadczeniem w kontaktach z interesariuszami w sposób umożliwiający ich aktywny udział w dalszym procesie rozwoju inteligentnych specjalizacji w regionie.	X 2014	II
Brak systemu ciągłej i wzajemnej wymiany informacji dotyczących inteligentnych specjalizacji pomiędzy uczestnikami tego procesu (przedsiębiorcy, nauka, administracja, organizacje obywatelskie).	Budowa interaktywnej platformy informacyjnej na poziomie regionu dedykowanej inteligentnym specjalizacjom.	A8: Stworzenie dwujęzycznej strony www poświęconej inteligentnym specjalizacjom w regionie. Strona będzie częścią systemu informacyjno-promocyjnego dotyczącego wdrażania polityki spójności w obecnym okresie programowania, a jednocześnie będzie opartą o platformę e-region.	II kw 2015	II +VI
Dotychczasowe wizje strategiczne w regionie w niepełny sposób obejmują potrzebę rozwijania i wspierania inteligentnych specjalizacji.	Wypracowanie wspólnej wizji przyszłości regionu oraz zarządzanie priorytetami	A9: Przygotowanie wielowariantowego, opartego na wiarygodnych analizach oraz uzgodnionego z wszystkimi interesariuszami scenariusza rozwoju dla regionu zgodnego ze strategią Europa 2020, strategiami krajowymi oraz strategiami ponadregionalnymi, w tym dla Morza Bałtyckiego oraz Polski Zachodniej.	XII 2014	III
		A10: Sporządzenie dokumentu Regionalnej Strategii Inteligentnych Specjalizacji (S3) Województwa Zachodniopomorskiego.		
		A11: Aktualizacja Strategii Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego uwzględniająca powyższe scenariusze oraz zapisy strategii S3.	IV kw 2015	III
		A12: Operacjonalizacja strategii S3: Określenie priorytetów sektorowych oraz horyzontalnych na najbliższy okres. Zdefiniowanie spójnego zestawu polityk, „map drogowych” i planu działań	I kw 2015	IV+V
System wdrażania innowacyjności w regionie jest niedostosowany do zasad wsparcia inteligentnych specjalizacji.	Zbudowanie systemu wdrażania strategii RIS3	A13: Implementacja przyjętego planu działań oraz priorytetów w RPO WZ 2014-2020 oraz w kontraktach samorządowych m.in. poprzez wprowadzenie stosownych zapisów w uszczegółowieniu programu.	I kw 2015	V

ACTION PLAN WYPEŁNIENIA WARUNKU EX-ANTE DLA 1. CELU TEMATYCZNEGO (SMART SPECIALIZATION)

		<p>A14: Stworzenie narzędzia umożliwiającego ciągle monitorowanie rozwoju inteligentnych specjalizacji w regionie oraz ewaluację ich wsparcia z uwzględnieniem rozwiązań zastosowanych na poziomie krajowym oraz z wykorzystaniem platformy e-region oraz Regionalnego Obserwatorium Terytorialnego.</p>	<p>II kw 2015</p>	<p>VI</p>
--	--	--	-------------------	-----------

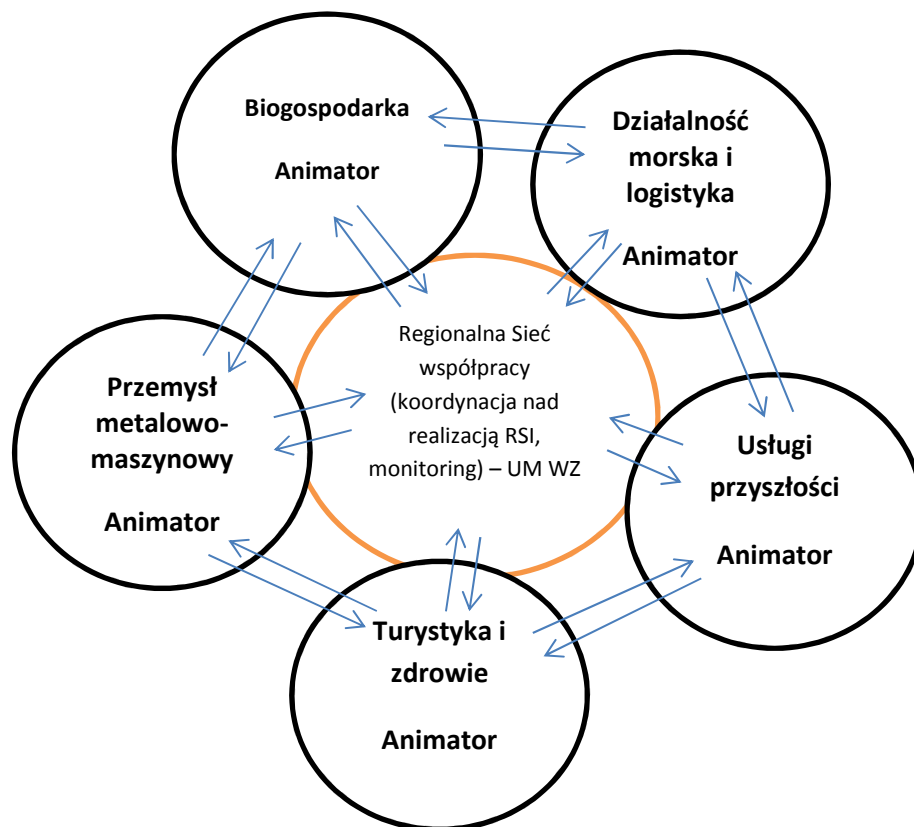
Przykładowe uszczegółowienie działania A7 - INSTYTUCJE OTOCZENIA BIZNESU W PROCESIE WDRAŻANIA INTELIGENTNYCH SPECJALIZACJI

W globalnej gospodarce opartej na wiedzy rynek innowacyjnych firm wymaga specyficznych umiejętnościami. Cechy takie jak wizjonerstwo, kreatywność, czy umiejętność współpracy i reagowania na pojawiające się trendy (globalne) może mieć decydujące znaczenie w budowaniu przewagi konkurencyjnej zarówno przedsiębiorstw i poszczególnych państw czy regionów.

Z uwagi na niski poziom innowacyjności, niską skłonność do wprowadzania innowacyjnych rozwiązań oraz niski poziom świadomości innowacyjnej przedsiębiorstw Pomorza Zachodniego niezwykle istotną rolę w pomocy w nabywaniu w/w wymienionych umiejętności przez przedsiębiorstwa leży po stronie samorządu województwa, jako podmiotu nadzorującego politykę innowacyjności w regionie jak i Instytucji Otoczenia Biznesu.

Poniżej propozycja wyłonienia Liderów Specjalizacji, których zadaniem byłaby koordynacja procesów w obszarze specjalizacji i jednocześnie może pokrywać się z usługami będącymi w ofercie Ośrodków Innowacji.

Rysunek 1. Propozycja wyłonienia liderów obszarów specjalizacji i ich powiązań w ramach Regionalnej Sieci Współpracy .

Schemat 1. Przykładowe zadania realizowane/koordynowane przez Animatorów obszarów specjalizacji

Lp.	Zadania
1.	Wyszukiwanie partnerów gospodarczych dla jednostek naukowych do współpracy w zakresie B+R i odwrotnie.
2.	Analiza trendów technologicznych, rynkowych w obszarach specjalizacji oraz wzajemnych powiązań pomiędzy specjalizacjami (zależności/uzupełnianie technologiczne/produktowe)
3.	Asysta we współpracy pomiędzy podmiotami gospodarczymi, a jednostkami B+R (w zakresie umów/ porozumień o współpracy, schematów współpracy, zabezpieczania praw majątkowych)
4.	Asysta w zakresie aplikowania o środki z funduszy UE i krajowych dla wspólnych projektów przedsiębiorstw i jednostek B+R
5.	Doradztwo technologiczne i patentowe wraz z asystą przy ochronie praw własności przemysłowej (np. dostęp do baz danych patentowych)
6.	Doradztwo w zakresie dochodzenia praw własności intelektualnej i przemysłowej
7.	Transfer technologii i komercjalizacja technologii
8.	Wycena technologii
9.	Plany komercjalizacji technologii
10.	Szkolenia w tematach związanych z transferem technologii, prototypowania
11.	Koordinacja i organizacja współpracy pomiędzy wszystkimi partnerami danego obszaru specjalizacji